Бүгү чурттарның пролетарийлери, катыжыңар!

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ, КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1926 ЧЫЛДА ТӨДЕЗИЛЕТИНГЕН

1951 март 3 СУББОТА № 42 (2216)

Өртээ 20 кеп.

Аъш-чем болгаш үлетпүр бараанарынга өртек чиигелдезиниң дугайында ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң, ВКП(б) ТК-ның доктаалын бистиң чурттуң ажылчы чону улуг өөрүшкү-биле ужурашкан.

Ол болза, ажылчы чоннуң материалдыг чаагай амыдыралы дээш, сталинчы сагыш-салыышкынның база бир чаа илергейлээшкини болур.

Үүрмектеп садар өртектерниң чаа чиигелдези

«Аъш-чемниң болгаш үлетпүр бараанарының үүрмектеп садар күрүне өртектериниң чаа чиигелдезиниң дугайында» ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болгаш ВКП(б) Төп Комитединиң доктаалын март 1-де парлаан.

Совет чазактың болгаш ВКП(б) Төп Комитединиң доктаалы болза, совет кижи дугайында, бистиң чурттуң ажылчы чоннарының шыдалгыр амыдыралының болгаш культуразының, бүгү-нииити көдүрлүүшкүнүнүң дугайында партия биле чазактың могаг-шылаг чок сагыш-салыышкынының чаа тодаргай херечизи болур.

Ленин—Сталинның партиязы үлетпүр болгаш аъш-чем бараанарының өртээниң чиигелдезиниң политиказын чайгылыш чокка боттандырып турар. 1946 чылдың февраль 9-та соңгукчулар хуралынга эш Сталинның айытканы болза:

«Чоокку үеде карточка системазын солаан турарын чугаалаваска безин, халбак хереглелдиң үүлдерин бүдүрерин алгыдарынче, бүгү бараанарчың өртээн удаа-дараалап чиигедип тургаш, ажылчы чоннарның амыдырал депшилгезин көдүреринче онза сагыш салган турар»...

Дайын сөөлүндеги үеде Совет Эвилелинге үүрмектеп садар өртектерни үш удаа чоруткан. Өртектериң амгы чорутунган чиигелдези ажылчы чоннарның амыдырал деңнелин улам ыңай бедидеринче угланган. Үүрмектеп садар күрүне өртектериниң чаа чиигелдезиниң түңнелинде бараанарның массалыг хереглелиниң немелде чиигелдези чыл хемчээли-биле 27,5 миллиард рубль болур. Ол түн болза, күрүне бюджединге шуут чарыгдал болуп турар болгаш ол-ла үеде чонга анаа ажык болган.

Күрүне болгаш кооператив садыынга өртектер чиигелдезиниң саңлдары-биле колхоз рыногунга барык база-ла ындыг чиигелде болурун барымдалаш, чон 7 миллиард рубль хире немелде ажыкты алыр.

Үүрмектеп садар өртектериң чаа чиигелдезиниң ужурундан совет рубльдиң садып алыр күжү база катап өрүлээр, ажылчыннарның болгаш албан хаакчыттарның боттуг ажыл төлевири оон ыңай улам бедиир, үлетпүр бараанарын садып алырынга тараачыннарның чарыгдалдары дыка эвээжээр, пенсионерлер-биле стипендичилерниң байдалы экижиир.

1951 чылдың март 1-ден эгелээш массалыг хереглел бараанарының өртээн кудуладырын боттандырып турары болза, социалистиг үлетпүрүнү болгаш көдээ ажыл-агыйның күүлүг көдүрлүүшкүнүнге үндезилетинген ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болгаш ВКП(б) ТК-ның доктаалында айтып турары болза, «Үлетпүр болгаш көдээ ажыл-агый талазы-биле 1950 чылда чеьдип алдынган чаа чедиишкиннер-биле, күш-ажылдың бүдүрүүшкүнүнүң бедээни-биле болгаш продукцияның бот-өртээниң кудулааны-биле холбаштыр массалыг хергеглел бараанырның үүрмектеп садар күрүне өртектериниң чаа сан талазы-биле дөрт дугаар кудулаашкынын боттандырып болур деп совет чазак болгаш ВКП(б) ТК санаан».

1951 чылда ниити продукция бүдүрүп үндүрериниң чыл планы үлетпүр талазы-биле 102 хуу күүсетингени, 1949 чыл-биле дөмейлээрге үлетпүр продукциязын бүдүрүп үндүрери 23 хуу өскени билдингир. Чурттуң бүдүрүлгелеринде дериг херекселдериниң ажыглаашкыны экижээн, чаа техниканы шингээдип алырының талазы-биле улуг ажыл чорутунган, үлетпүрде ажылчыннарның күш-ажыл бүдүрүкчүлүү 12 хуу улгаткан, продукцияның бот-өртээниң кудулаашкыны 6 хуу хире болуп турар. Көдээ ажыл-агыйда чер ажылын моон соңгаар көдүреринiң, ниитиниң мал ажылын хөгжүдериниң болгаш колхозтарны организас, ажыл-агый талазы-биле быжыдарының хереэнде чаа-чаа чедиишкиннер чеьдип алдынган.

Улус ажыл-агыйының көдүрлүүшкүнүнге үндезилетингеш ССРЭ-ниң национал орулгазы 1949 чыл-биле дөмейлээрге 1950 чылда 21 хуу өскен, бо чорук болза, ажылчыннарның, тараачыннарның, интеллигениция-ның материалдыг байдалын элээн экижидер болгаш хоорайга болгаш көдээге социалистиг бүдүрүлгени оон ыңай халбартырын хандырар арганы берген.

Совет Эвилелинде өртектерни дедараалап кудуладырының политиказын чорудуп турда, база ажылчы чоннарның материалдыг болгаш культурлуг деңнели улам-на көдүрлүп турда, капиталдың чурттарында империалистер чепсеглээшкин көвүдедир чорукту калчаалыы-биле халбартып чоруткаш, улам-на улуу-биле өзүп турар дайын чарылгаларының аар-бергезин ажылчы чоннарның эктинге чүрүдүп турар. Делегейниң чаа дайыныың белеткелин империалистиг араатаннар массаларның амыдыралчы эргелеринге халдаашкын кылып тургаш, улустарны дарлаарын оон ыңай кам-хайыра чогу-биле үптеп тургаштың чорудуп турар.

Капиталистиг чурттарда миллион-миллион кижилер ажыл чок чоруктан, аштан болгаш ядарангай түреңги байдалдан, үндүрүгнүң өзүп турар кинчизинден, калбак хереглелдиң бараанының өртектериниң үргүлчү өзүп турарындан хачыгдап турарлар, оон-биле чергелештир улус массаларның амыдыралының деңнели кончуг кудулап турар. Күш-ажылдың министерствозунуң медээзин ёзугаар алырга Кореяда дайынны өгелээн сөөлүнде АКШ-та амыдыралдың өртээ база катап элээн өскен болгаш 1950 чылдың сөөлүнде дайын мурнундагызының деңнелинден 80 хуу хире ашкан. АКШ-та Англияда болгаш өске-даа капиталистиг чурттарда хептиң болгаш идиктиң өртээ үргүлчү өзүп турар, 1950 чылдың декабрьде аъш-чем продуктузунуң өртээн оон-даа артык өстүрген. Ол чурттарда бажың хөлезини хады өзүп турар, ол болза, АКШ-та болгаш Англияда ажылчыннарның бүгү шалыңының оон өске 20—25 хуузун ап турар.

Совет улустар капитализмниң ол ындыг бүгү багай байдалдарындан шагда-ла адырылганнар. Бүгү-ле янзы-бүрү дарлакчыларны болгаш мөлчүкчүлерни бистиң чуртувуска шагда-ла узуткаан. Совет улустар капиталистер болгаш помещиктерге эвес, боттарынга, бодунуң төрээн совет күрүнезинге ажылдап турарлар.

Капитализмдан ылгалы болза, чоннуң чаагай амыдыралының дугайында күрүнеңиң хүн бүрүде сагыш човашкыны чокка социализм утка шынар чок болуру — бистиң социалистиг күрүневистиң хөгжүлдезиниң эң чугула хоойлузу ында. Ол хоойлунуң мөге күштүг чорудулгазы дайын сөөлүндеги үеде эңне күштүү-биле көстүп турар-дыр. Үүрмектеп садар өртектериниң чоорту чиигелдези, улустарның олча ажыының өскени-биле чергелештир бистиң чуртувустүң улус ажыл-агыйында ажылчыннарның болгаш албан хаакчыттарның саны үргүлчү өзүп турар, бараан эргилдези чайгылыш чок өзүп калбарып турар, чурталга болгаш культура черлериниң тудуглары, хоорайларның болгаш ажылчын көдээ суурлар сайзырадылгазының ажылдары улуг масштабка халбарган. Эртем албан черлериниң, дээди болгаш ортумак өөредилге черлериниң, школаларның болгаш эмнелгелерниң, бичии уругларның албан черлериниң, библиотекаларның болгаш театрларның, дыштанылга бажыңнарының болгаш санаторийлерниң четкизи амдаа өзүп турар.

Совет экономиканың шакпын өзүлдезиниң болгаш ажылчы чоннарның материалдыг болгаш культуралыг чаагай амыдыралының чедиишкиннеринге совет тургузугнуң улуг артык күштүү тодаргай көстүп турар.

Калбак хереглелдиң бараанарының үүрмектеп садарының өртек чиигелдезиниң дугайында совет чазактың болгаш ВКП(б) ТК-ның доктаалын бистиң бүгү хөй миллион улустарывыс эң улуг өөрүшкү-биле ужурашканнар Ленин — Сталинның партиязының улуг хереэнге шуут бердинген бистиң улустарывыс совет төрээн чуртувустуң чаагай амыдыралынга, ажылчы чоннарның аас-кежии дээш ыызып ажылдаар, тайбың чогаадыкчы уран күш ажылынга чедиишкиннерин коммунизмниң байырлыг тиилелгезиниң ады-биле хөвүдедирлер.

(Март 1-де «Правданың» мурнуку үүлү).

Кызыл хоорайның партия активиниң хуралы

1951 чылдың март айның 1-де Кызыл хоорайның партия активиниң хуралы болган. Хуралды ВКП(б)-ниң Кызыл хоорай комитединиң секретари эш Г. Н. Степанов ажыткан.

Хуралга Кызылдың көдээ районнуң колхозтарынга шеф дузаламчызының чоруп турарын болгаш ону күштелдирер сорулгаларның дугайында илеткелди ВКП(б)-ниң Тыва обкомунуң секретари эш Н. Я. Дьяков кылган. Эрткен чылда Кызыл хоорайның албан организация черлери Кызылдың көдээ районунуң колхозтарынга шеф дузаламчызын чорутканын болгаш амгы сорулгаларының дугайын илеткелчи тодаргай айыткан.

Ук хуралга санал шүүмүүлелдер калбарып, 12 ажыг кижи чүве чугаалаан. Партия активиниң хуралындан бо чылын колхозтарга шеф ажылын күштелдирери-биле тодаргай доктаалды хүлээп алган.

Совет улустуң дугайында сталинчы сагыш салыышкыннар ажылчы чоннарны күш-ажылга чаа-чаа чедиишкиннерже сорук киирип турар

Четирдивис, эш Сталин!

Кызылдың ыяш заводунуң ыяш дилер цехинге март 1-ниң эртенинде митинги болган. Аъш-чем болгаш үлетпүр бараанарының үүрмектеп садар күрүне өртектерин кудуладыр дугайында ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болгаш ВКП(б) Төп Комитединиң доктаалын митингиниң киржикчилери бедик көдүрлүүшкүн-биле уткаанар.

—Үлетпүр болгаш аъш-чем бараанарының өртектериниң чаа кудулаашкынының дугайында доктаал ажылчы кижилерниң ажыл төлевиринге улуг немелде-дир: Аъш-чемниң продукциялары хлеб, дус, болгаш круппа өске-даа бараннар өртектери чиигеп турар-дыр. Бо болза, бистиң амыдыралывысты улам-на чаагайжыдып турар-дыр. Бо дугайында улуг Сталинге өөрүп четиргенимни илередип тур мен—деп цех начальниги А. Ф. Катыков чугаалаан.

Стахановчу Хлебников сөс алгаш чугаалааны болза:

—Совет чазаавыс болгаш большевик партиявыс бараанар өртектериниң чиигелдезин мооң биле 4 удаа кылып турары бо-дыр. Бис аңаа күш-ажылдың бедик көргүзүглери-биле харыылаар ужурлуг бис. Мен февраль айда үлүг нормамны 120 хуу күүсеткен мен, ам март айда 150 хуу чедир күүседиримни хүлээнип тур мен—деэн.

Митингиге чүве чугаалаан стахановчулар Пытылицын, Скабелин, Дамбил болгаш оон-даа өскелер большевик партияның болгаш совет чазактың сагыш салыышкынынга харыы кылдыр бүдүрүлгеге хүн-бүрүде үлүг нормазын бүдүн чартык катаптан өрү күүседип, март айда цехтиң бүдүрүлге планын 110 хуу күүседирин хүлээнгеннер.

Бедик шынарлыг болгаш чиик өртектиг продукция дээш

Аъш-чем болгаш үлетпүр бараанарының үүрмектеп садар күрүне өртектерин кудуладыр дугайында ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болгаш ВКП(б) ТК-ның доктаалы совет кижилерни өөртүп турар. Кызылдың автотранспорт конторазының ажылчыннарының, инженер-техниктиг ажылдакчыларының болгаш албан хаакчыларының митингизи бедик көдүрлүүшкүн-биле болуп эрткен: Ук митингиге инженер эш В. Н. Антышев илеткел кылгаш, ажылчы чоннарның амыдырал чурталгазының дугайында партия болгаш чазактың сагыш салып турарын болгаш экономика талазы-биле совет күрүнеңиң күчү-шыдалын улам-на улгадып турарын чугаалаан.

Митингиге сөс-ап чүве чугаалаан стахановчу Грибенников аъш-чем болгаш үлетпүр бараанарының өртектерин кудуладыр дугайында бодунуң улуг өөрүшкүзүн илередип чугаалавышаан, эки ажылдаар болгаш чүгле кончуг эки шынарлыг продукция үндүрүп, 1951 чылдың бир дугаар чартыында бүдүрүлге планын май 1-ге чедир 150 хуу күүседирин хүлээнген.

—Улустарның улуг башкызы Сталинның ачызы-биле социалистиг Төрээн чуртувустуң эконому улам сайзырап, бараан, продукцияның өртээ чиигеп турар. Бо чылдың бирги чартыында сөөртүлге планымны май 1-ге чедир 170 хуу күүседирин хүлээнип тур мен—деп чолаачы Королев чугаалаан.

ССРЭ-ниң Министерлер Чөвүлелиниң болгаш ВКП(б) ТК-ның доктаалынга харыы кылдыр токарь цехиниң бүдүрүлге планын ай санында 120 хуу күүседир деп хүлээлгезин цех начальниги Геловченко митингиге бүзүреткеш, мотор цехин социалистиг чарышка кыйгырган.

И. ЧОРБАЕВ.

Сталинчы сагыш салыышкынга харыы кылдыр

ТУРАН. **(телефон-биле).** Туранның машина-трактор станциязының коллективи аъш-чем болгаш үлетпүр бараанарының үүрмектеп садар күрүне өртектерин база катап кудуладыр дугайында ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болгаш ВКП(б) Төп Комитединиң доктаалын улуг өөрүшкү-биле уткаанар.

Март 1 эртенинде коллективтиң хөй кижи киржикчилиг митингизинге МТС директорунуң политика талазы-биле оралакчызы Беспалов ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болгаш ВКП(б) ТК-ның ол доктаалын таныштырган соонда № 5 трактор бригадазының бригадиди Дерошинниң чугаалааны болза:

— Ажылчы чоннарның амыдырал чурталгазы дээш бистиң совет чазаавыстың, большевик партиявыстың болгаш улуг башкывыс, баштыңчывыс эш Сталинның хүн-бүрүдеги сагыш човаашкыны-биле бүргетингениви улуг аас-кежии-дир. Бараан өртээниң бо чиигелдези бистиң ажылчы чоннарның чурталга амыдыралын улам сайзырадыр болгаш капиталистиг делегейге улам-на өлүмнүг согуушкун болур дээн.

— Бистиң большевик партиявыс, совет чазаавыс болгаш улуг башкызыс Сталин ажылчы чоннуң аас-кежиктиг чырык чаагай чурталгазы дээш үргүлчү сагыш салып келген болгаш ам-даа сагыш салып турарының база бир кол херечизи бо-хүнгү бараан өртектерин чиигедир дугайында доктаал болур. Мен аңаа өөрээн сеткилимни хөнүзындан илередип тур мен. Мен социалистиг көдээ ажыл-агыйның машиналарының хезектерин станокка үр чылдарда чондуруп ажылдап келдим. Улуг башкым Сталинның сагыш човаашкынынга харыы кылдыр хүн-бүрүде үлүг-нормамны бүдүн чартыктан кудулатпайн тургаш март ай планын 200 хуу күүседиримни хүлээндим—деп токарь Горбунов чугаалаан.

Стахановчунуң чугаазы

Үлетпүр бараанарының болгаш аъш-чем бараанарының үүрмектеп садар өртектерин кудуладыр дугайында ССРЭ-ниң Министерлер Чөвүлелиниң болгаш ВКП(б) Төп Комитединиң доктаалын дыңнаан кижи бүгүдези боттарының чугаазынга совет чазакка, большевик партияга болгаш улуг башкы Сталинга улуг өөрүшкүзүн илередип турарлар.

Март 1-ниң эртенинде Кызылдың сапог тааараар мастерскаязының стахановчузу И. Я. Савин бүдүрүлге ажылчыннарынга мынча деп чугаалаан:

— Күш-ажылчы кижилер дугайында мындыг сагыш салыышкын капиталистиг чурттарда чок болгаш туруп-даа болбас. Мен хүн-бүрүде солуннарны номчуп турар мен. Капиталистиг чурттарда бараанар өртээ улгадып, ажылчыннарның амыдыралы улам-на баскырап турарын көрүп тур мен.

Бистиң Төрээн чуртувуска ажылчы чон аас-кежиктиг чурттап турар. Чүгле 1947 чылдардан бээр безин совет чазак болгаш большевик партия аъш-чем болгаш үлетпүр бараанарының өртектерин 4 катап кудуладып турар. Бис аңаа харыы кылдыр бүдүрүлгениң бүдүрүкчү хүжүн улам улгатырар бис — дээн.

Эвилелдешкен республикаларның Дээди Советтеринге 1951 чылдың февраль 18-те болган соңгулдаларның түңнелиниң дугайында

Грузин ССР

ТБИЛИСИ, (СЭТА). Грузин ССР-ниң Дээди Советинге соңгулдалар талазы-биле Төп соңгулда комиссиязы республиканың Дээди Советинге соңгулдаларның түңнелин үндүрген.

Соңгулдалар чорудары-биле 352 соңгулда округтары тургустунган.

Февральдың 18-те Грузин ССР-ниң Дээди Советинге депутаттар соңгулдалары 351 соңгулда округтарынга болган. Бир округка соңгулдалар депутатка хандидат соңгулдаларның мурнуу чарыында мөчээн ужурунда болбаан.

Округтарның соңгулда комиссияларының дыңнадыы ёзугаар Грузин ССР-ниң Дээди Советинге соңгулдалар талазы-биле 351 соңгулда округтарынга 2.201.677 соңгукчулар даңзыга бүрүткетирген, бадылаашкынга олардан 2.201.620 кижи киришкен. Коммунистерниң болгаш партия кежигүнү эвестерниң сталинчы блогунуң кандидаттары дээш 2.201.370 кижи бадылаашкынын бергеннер, ол болза, бадылаашкынга киришкен соңгукчуларның ниити санының 99,99 хуузу болур.

Тбилиси хоорайга бүгү 412.179 соңгукчуларның бадылаашкынга 412.131 соңгукчулар, азы 99,99 хуузу киришкен.

Округтарның соңгулда комиссияларының түңнелдерин ёзугаар шупту 351 депутаттарны соңгаанын бүрүткээн. Соңгутурган депутаттар шуптузу коммунистерниң болгаш партия кежигүнү эвестерниң сталинчы блогунуң кандидаттары болур. Соңгутурган 351 депутаттарның иштинде 276 коммунистер, 75 партия кежигүнү эвестер бар. Депутаттарның иштинде хөрээженнер — 98.

Грузин ССР-ниң Дээди Советиниң депутадынга Тбилиси хоорайның Ленинский соңгулда округундан ажылчы чоннуң улуг баштыңчызы эш **И. В. Сталин** чаңгыс эп-сеткилдиг соңгутурган.

Грузин ССР-ниң Дээди Советинге соңгутурган депутаттарның иштинде: **Молотов В. М.** — Тбилиси хоорайның Молотовский соңгулда округундан. **Маленков Г. М.** — Тбилисиниң 26 комиссарлар аттыг соңгулда округундан, **Берия Л. П.** — Тбилиси хоорайның Сталинский соңгулда округундан.

(СЭТА).

Киргиз ССР

ФРУНЗЕ. 23. Киргиз ССР-ниң Дээди Советинге соңгулдалар чорударының Төп соңгулда комиссиязы республиканың Дээди Советинге февральдың 18-те болган соңгулдаларның түңнелдериниң дугайында четче медээни бүгү-ле округтарның соңгулда комиссияларындан хүлээп алган.

Бүгү соңгулда округтарында бүгү соңгукчуларның саны 993.643 кижи, оларның иштинден соңгулдаларга 993.541 кижи, азы бүрүткетинген соңгукчуларның 99,99 хуузу киришкеннер.

Бүгү соңгулда округтарынга коммунистерниң болгаш партия кежигүнү эвестерниң блогунуң кандидаттары дээш 991.246 соңгукчулар бадылаан, ол бадылаашкынга киришкен соңгукчуларның ниити санының 99,77 хуузу болур. Депутаттарның кандидаттарынга удур 2.283 кижи, азы бадылаашкынга киришкен бүгү соңгукчуларның ниити санының 0,23 хуузу бадылааннар. 12 бюллетеньнерни күш чок деп көрген.

Төп соңгулда комиссиязы соңгулда округ бүрүзүнүң материалдарын көргеш «Киргиз ССР-ниң Дээди Советинге соңгулдаларның Дүрүмүнүң» 37 чүүлүн ёзугаар бүгү соңгулда округтарындан Киргиз ССР-ниң Дээди Советинге соңгутурган депутаттарны бүрүткээн.

Бүгү соңгутурган депутаттар коммунистерниң болгаш партия кежигүнү эвестерниң блогунуң кандидаттары болуп турар.

Киргиз ССР-ниң Дээди Советиниң депутаттарынга чаңгыс үн-биле соңгутурганнар болза:

Сталин И. В. — Фрунзе хоорайның Фрунзенский—Первомайский алды дугаар соңгулда округундан.

Молотов В. М. — Фрунзе хоорайның Фрунзенский—Пролетарский сес дугаар соңгулда округундан.

Маленков Г. М.—Фрунзе хоорайның Фрунзенский—Пролетарский он бир дугаар соңгулда округундан.

Берия Л. П. — Нарынский соңгулда округундан.

Ворошилов К. Е. — Пржевальский бир дугаар соңгулда округундан.

Микоян А. И. — Джалал-Абадский дөрт дугаар соңгулда округундан.

Булганин Н. А. — Таласский бир дугаар соңгулда округундан.

Каганович Л. М.— Ошский бир дугаар соңгулда округундан.

Киргиз ССР-ниң Дээди Советиниң депутаттарының бүрүн даңзызын тусчерниң парлаггазында чарлаан.

Карело-Фин ССР

ПЕТРОЗАВОДСК, (СЭТА). Округтарның соңгулда комиссияларындан кирген медээлерни барымдалаш, Карело-Фин ССР-ниң Дээди Советинге соңгулдалар талазы-биле Төп соңгулда комиссиязы республиканың Дээди Советинге февральдың 18-те болган соңгулдаларның түңнелин үндүрген.

Даңзыга бүрүткеткен соңгукчуларның ниити саны 327.127 кижи. Оларның иштинден 327.066 соңгукчулар, азы 99,98 хуузу Карело-Фин ССР-ниң Дээди Советиниң депутаттарын соңгуурунга киришкен.

Бүгү-ле 120 соңгулда округтарынга коммунистерниң болгаш партия кежигүнү эвестерниң блогунуң кандидаттары дээш 325.507 соңгукчулар бадылаашкынын берген, ол болза, бадылаашкынга киришкен бүгү соңгукчуларның 99,52 хуу болур. Депутаттар кандидаттарынга удур 1.553 кижи, азы бадылаашкынга киришкен соңгукчуларның ниити санындан 0,48 хуу удур бадылаан.

«Карело-Фин ССР-ниң Дээди Советинге соңгулдалар дугайында Дүрүмнүң» 79 чүүлүн барымдалааш 6 бюллетеньнерни күш чок деп санаан.

Төп соңгулда комиссиязы соңгулда округ санының материалдарын хынап көргеш, бүгү 120 округтарга Карело-Фин ССР-ниң Дээди Советинге депутаттарны соңгаанын бүрүткээн.

Соңгутурган депутаттар коммунистерниң болгаш партия кежигүнү эвестерниң блогунуң кандидаттары болур.

Петрозаводск хоорайның № 1 Сталинский соңгулда округундан соңгукчуларның бадылаашкынга 100 хуу киржилгези-биле Карело-Фин ССР-ниң Дээди Советиниң депутадынга ажылчы чоннуң баштыңчызы эш **И. В. Сталин** чаңгыс үн-биле соңгутканнар.

Республиканың Дээди Советиниң депутаттарынга чаңгыс эп-сеткил биле соңгутканнар.

Молотов В. М. — Петрозаводск хоорайның Молотовский соңгулда округундан.

Маленков Г. М. — Петрозаводск хоорайның Антикайненский соңгулда округундан.

Берия Л. П. — Петрозаводск хоорайның Чапаевский соңгулда округундан.

Ворошилов К. Е. — Медвежьегорск хоорайның Первомайский соңгулда округундан.

Микоян А. И. — Петрозаводск хоорайның Советский соңгулда округундан.

Булганин Н. А. — Саратавала хоорайның Приладжский соңгулда округундан.

Каганович Л. М.—Сегежск районнуң Ленинский соңгулда округундан.

Андреев А. А. — Петрозаводск хоорайның Первомайский соңгулда округундан.

Хрущев Н. С. — Кемск районнуң Пролетарск соңгулда округундан.

Косыгин А. Н.—Сартавала районнуң Вааламский соңгулда округундан.

Шверник Н. М.—Пудожск хоорайның соңгулда округундан.

Карело-Фин ССР-ниң Дээди Советинге соңгутурган депутаттарның бүрүн даңзызын республиканың солуннарында чарлаан.

Таджик ССР

СТАЛИНАБАД. 23. Таджик ССР-ниң Дээди Советинге соңгулдалар чорударының Төп соңгулда комиссиязы республиканың Дээди Советинге февральдың 18-те болган соңгулдаларның түңнелдериниң дугайында бүгү округтарның соңгулда комиссияларындан бүрүн медээлерни алган.

282 соңгулда округтарының талазыбиле соңгукчуларның ниити саны 872.278 кижи, оларның иштинден Таджик ССР-ниң Дээди Советиниң депутаттарының соңгулдаларынга 872.259 кижи, азы даңзыга кирген бүгү соңгукчуларның ниити санының 99,99 хуузу киришкеннер.

Бүгү соңгулда округтарында коммунистерниң болгаш партия кежигүнү эвестерниң блогунуң кандидаты дээш 871.791 кижи бадылаан, ол болза, бадылаашкынга киришкен соңгукчуларның ниити санының 99,99 хуузу болур. Депутаттарның хандидаттарынга удур 463 кижи бадылааннар, азы бадылаашкынга киришкен соңгукчуларның ниити санының 0,05 хуузу. «Таджик ССР-ниң Дээди Советинге соңгулдалар дугайында Дүрүмнүң» 79 чүүлүн ёзугаар 5 бюллетеньнерни күш чок деп санаан.

Төп соңгулда комиссиязы, соңгулда округ бүрүзүнүң материалдарын көргеш «Таджик ССР-ниң Дээди Советинге соңгулдалар дугайында Дүрүмнүң» 37 чүүлүн ёзугаар Таджик ССР-ниң Дээди Советинге бүгү соңгулда округтарындан соңгуткан депутаттарны бүрүткээн.

Облкүүскомда болгаш ВКП(б) обкомунда

1951 чылда колхозтарда, МТС-терде болгаш совхозтарда часкы тарылга белеткелиниң дугайында

Область Соединиң күүсекчи комитеди болгаш ВКП(б) обкомунуң бюрозу область часкы тарылга белеткелиниң чоруп турарының дугайын чугаалажып көргеш, областың көдээ ажыл-агый эргелели, совхозтар трестизи болгаш әлээн хөй ВКП(б) райкомнары база райкүүскомнар часкы тарылга белеткелин кедергей четпес удуртуп турар деп демдеглээннер.

Областың колхозтарында үрезин уруушкунунуң планы ниитизи-биле чүгле 84,6 хуу, совхозтар талазы-биле — 84,5 хуу болгаш хуу ажылдыг тараачын ажыл-агыйларда үрезин уруушкуну 43,8 хуу күүсетинген. Бай-Тайга, Чаа-Хөл, Сүт-Хөл, Чөөн-Хемчик ышкаш районнар үрезин уруушкунунуң планын төңүп-ле 44, 55 хуу күүсеткен. Дыка хөй колхозтарда үрезиннериң камгалалы багай, ону арыглаарын болгаш тарылгага хереглеп болур шынарын хынаарын чорутпайн турар. Кондициялыг әвес үрезиннерни эки үрезиннерге орнаар ажыл чорувайн турар. Четпейн турар үрезиннерни садып алырының болгаш колхозтарның иштики курлазырындан немелде үрезин уруушкунун чорударының хемчеглерич албайн турар. Часкы тарылганы чедиишкиннигг чорударда болгаш техниканы бүрүн шыны-биле ажыглаарда механизаторжу каадырларны, ол ышкаш колхозтарда, совхозтарда массалыг квалификацияның каадырларын белеткээри болгаш оларның билиин бедидери чугула. Ындыг турбужа, трактор бригадаларының бригадирлерин болгаш комбайнёрларны белеткээриниң планы күүсетинмейн турар. Механиктер белеткел өөредириниң болгаш трактористерниң, база комбайнёрларның билиг бедидилгезин чорудары колдуунда үстүрүнге чеңдип турар. Трактористерниң, трактор бригадаларының бригадирлериниң болгаш комбайнёрларның өөредилгезин багай организастаан, кичээлдерни теория талазы-биле чавыс деңнелге чорудуп, кичээлдер үргүлчү үстүп, теориялыг өөредилге-биле практиканы дүүштүрбейн турар болгаш курсантыларның чуртталга амыдыралының байдалы багай болуп турар. Колхозчуларның болгаш совхозтар ажылчыннарының агротехниктиг өөредилгези база-ла багай чорутунуп турар. Районнарның көдээ ажыл-агый килдистери, МТС-тер болгаш совхозтар кожулда машиналарына ажылдаар колхозчуларның болгаш совхозтар ажылчыннарның өөредилгезин организаставаан. Трактор вагоннарын, хову тургаларын, кывар чаар чүүлдер дажыглаар тергелерни болгаш транспорт херекселдерин септээринче МТС-тер, колхозтар болгаш совхозтар ам-даа әгелеп кирбээн.

Бүгү районнар чурттуң удобрениелериниң ажык-дузазын чедир үнелеп көрбейн турар. Өдекти, хүлдү болгаш өске-даа чурттуң удобрениелерин белеткевейн, ону шөлдерже сөөртпейн турар. Харны мөөңнеп хөртүктээрин болгаш тарылга шөлүнге сугну дошталдыр чайындыладырын чорутпайн турар болгаш МТС-тер, совхозтар кывар, чаар материалдарны сөөртүрүн узамдыктырып турар.

Областың көдээ ажыл-агый эргелели, райкүүскомнар, ВКП(б) райкомнары, районнарның көдээ ажыл-агый килдистери, МТС-терниң болгаш совхозтарның директорлары тракторлар болгаш көдээ ажыл-агый машиналарының септелгезин, каадырлар белеткелин, кышкы агротехниктиг хемчеглерни чорударын, колхозтар болгаш совхозтарны эки шынарлыг үрезиннер-биле хандырар дугайында чогуур сагыш салыышкынын чорутпайн, оперативтиг әвес удуртканындан часкы тарылга белеткелинге мындыг байдалдыг чорук тургустунуп келген деп область Соединиң күүскому болгаш ВКП(б) обкомунуң бюрозу саналаан. Райкүүскомнар болгаш ВКП(б) райкомнары часкы тарылга белеткелиниң улуг четпестери-биле эптежип, колхозтарга, МТС-терге, совхозтарга күш-ажылдың бедик күженишкинин турбуспаан, массаның ортузунга политиктиг ажылды кошкак чорудуп, часкы тарылганы организастыг болгаш үлегерлиг эртирер дээш социалистиг чарышты организаставайн, МТС-терниң, совхозтарның, удуртукчуларынга болгаш көдээ ажыл-агыйның специалистеринге бедик негелдени салбайн турган. Бүгү колхозтарны, МТС-терни, совхозтарны болгаш хуу ажылдыг ажыл-агыйларны часкы хову ажылынга чогуур өйүнде бүгү тала-биле белеткениринче, ажыл-агый бүрүзүн бодунуң үрезини-биле хандырарынче, чурттуң удобриезин ажыглаарынче, күш-ажылдың төлевирин болгаш ооң организациязын шын чорударынче болгаш часкы тарылганы кыска хуусаада бедик агротехниктиг деңнелге чорударынче кол кичээнгейни салырын чер-черниң партия, совет болгаш көдээ ажыл-агый органнарындан область Соединиң күүскому болгаш ВКП(б) обкомунуң бюрозу негээн.

Область Соединиң күүскомунуң болгаш ВКП(б) обкомунуң бюрозунуң доктаатканы болза:

Колхозтарның, МТС-терниң болгаш совхозтарның күш-ажылчы болгаш материал-техниктиг курлавырларын бо чылдың часкы тарылга белеткелинге болгаш ону чорударынга долу болгаш шын ажыглаары, 1951 чылда көдээ ажыл-агый культураларының дүжүдүүн планын күүседиринге болгаш ажыр күүседиринге, база көдээ ажыл-агый продуктуларының ниити чыылдазын улгатырарынга иштики курлавырларны хөйү-биле мобилизастаары областың көдээ ажыл-агый эргелелиниң, совхозтар трестизиниң, ВКП(б) райкомнарының болгаш райкүүскомнарның эң чугула соңулгазы деп санаан.

Машина-трактор парктарының септелгезиниң шынарын контрольдаарын күштелдирип, септелге үезинде болган четпестерни узуткаарын, кол кичээнгейни тракторларның кол детальдарын катап чаарты кылырынче углаар болгаш МТС-терниң, совхозтарның часкы тарылгага кирер бүгү тракторларының, андазыннарының, сеялкаларының культиваторларының болгаш көдээ ажыл-агый машиналарының септелгезин 1951 чылдың март 15-те доозарын хандырарын областың көдээ ажыл-агый эргелелинге (эш Цевменкога), совхозтар трестизинге (эш Софьинге), ВКП(б) райкомнарынга болгаш райкүүскомнарга дааскан. 1951 чылда МТС-терниң болгаш совхозтарның машина-трактор парктарын ажыглаарын экижидер. Трактор болгаш көдээ ажыл-агый машиналарының бүрүзүнгейии әәлчегниң кармазын тургузар болгаш ону чугаа чокка күүседирин хандырар.

Областың көдээ ажыл-агый эргелелинге, совхозтар трестизинге, МТС-тер болгаш совхозтар директорларынга, райкүүскомнарга, ВКП(б) райкомнарынга даасканы болза:

механизаторжу каадырларны белеткээриниң болгаш билиин бедидериниң четпестерин узуткаар, 1951 чылдың апрель 1-де МТС-тер болгаш совхозтар бүрүзүнге каадырлар белеткээриниң талазы-биле тургускан планны күүседирин хандырар, бүгү-ле ажылдап турар трактористерни, трактор бригадаларының бригадирлерин болгаш комбайнёрларны бүдүрүлгеден чартыктырбайн кыска хуусаалыг семинарларга мурнакчы механизаторжуларның ажылының аргазын өөренип алырын, ол ышкаш кожулда машиналарынга ажылдаар колхозчуларын, совхозтар ажылчыннарын белеткээр;

МТС-терниң болгаш совхозтарның доктаамал трактор бригадаларының составын — трактористерни, бригадирлерни болгаш учётчик-заправщиктерни шилип алгаш, партия райкомнарының бюрозунуң хуралынга 1951 чылдың март 20-ге чедир бадылаар, ол ышкаш МТС-терниң болгаш совхозтарның бүгү тракторларының ажылдаарын ийи әәлчегде үзүктел чокка хандырары-биле трактор бригадаларынга көдээ ажыл-агый ажылдарының бүгү үезинде прицепщиктерниң болгаш өске-даа хандырылга ажылдакчыларының доктаамал составын быжыглаар;

бүгү трактор бригадаларын кывар, чаар материалдар сөөртүр көжүп чоруур тергелер, чепсек-херекселдер, инструментилер болгаш машинаның артык кезектери-биле хандырар, хову ажылының үезинде тракторларны болгаш көдээ ажыл-агый машиналарының техниктиг ажаалгазының графигин бригада бүрүзүнге тургузар, септелге мастерскаяларының көжүп чоруур автомашиналарын белеткээр, трактор вагоннарын тудар, ол ышкаш бүгү трактор бригадаларының ажылдакчыларының таарымчалыг чуртталгазын хандырары-биле хову турлагларынга чуртталганың орнабажыңнарын чепсеглеп кылыр;

МТС-тер колхозтар-биле керээлерни март 15-ке чедир чарар, аңаа көдээ ажыл-агый ажылдарын бедик шынарлыг эки агротехниктиг хуусаада күүседири, көдээ ажыл-агый культураларының дүжүттүүн бедидериниң өске-даа хемчеглери, машина-трактор парктарын, тыртар дириг күштерни болгаш МТС-терниң, колхозтарның күш-ажылчы курлавырын эң эки бүрүн ажыглаары көрүнген турар;

колхозтарга болгаш хову ажылының бригадаларынга МТС-тиң трактор бригадаларының ажылдап бээрин әә-харыысалгалыг болдурары-биле март 15-ке чедир улгатыр катышкан колхозтарга трактор бригадаларының ажылының хемчээлин болгаш колхозтарга оларны быжыглаарын эде көөр, трактор бригадазының бүрүзүнге чылдың бүдүрүлге онаалгаларын болгаш көдээ ажыл-агый ажылдарының үе-үеде ажылчын планнарын кылгаш чедирерин, ону МТС-тер ниң ажылдап берип турар колхозтарының, база хову ажылының бригадаларының планы-биле холбаштырар.

Областың көдээ ажыл-агый эргелелинге, совхозтар трестизинге, ВКП(б) райкомнарынга болгаш райкүүскомнарга хүлээткени болза;

колхозтарга болгаш хуу ажылдыг тараачын ажыл-агыйларга көдээ ажыл-агый машиналарын, транспорттуң чепсек-херекселдерин болгаш көдээ ажыл-агыйның хоралакчылары-биле демисежир аппаратураларны септеп, часкы хову ажылдарынга белеткээрин март 15-ке чедир доозар, МТС-тер болгаш чурттуң үлетпүр бүдүрүлге черлери колхозтарның септелгезинге хереглээр чурттуң материалдары-биле колхозтарны хандырарын дузалаар;

колхозтарда часкы тарылга белеткелин дүргедедир сорулга-биле болгаш ол херекке контрольду дыңзыдары-биле көдээ ажыл-агыйның тускай эртемниглерин колхозтар бүрүзүнге быжыглаар, оларның ажылын үргүлчү хынаар. Колхозтарда ажылчын малдарны часкы тарылгага чогуур өйүнде белеткээрин хандырып, часкы тарылга әгелээриниң мурнунда ай хуусаадан орай әвесте аттарны дыштандырылгага болгаш күштүг чемгерилгеге тургузар, ол ышкаш часкы хову ажылдарынга ажылдаар ажылчын малдарга чогуур санныг бөдүүн чемнерни болгаш концентраттарны курлап үзер;

колхозтарда бар үрезиннериң арыглаашкынын болгаш үрезиннің үнүүшкүнүн хынаарын март 15-те чедир доозуп, үрезиннерни тарылга кондициязынга чедирер, ол ышкаш тараа белеткелиниң пунктуларындан үрезинге таарышпас тарааларны сорттуг үрезиннерге орнаарын организастаар;

чоокку хуусааның иштинде колхозтарда болгаш совхозтарда бар турар үрезинниг сигеннерни бастырарын болгаш үрезиннің хавыктарын аштаарын доозар, ол ышкаш областың колхозтарынга күрүне курлавырындан 40 центнер сигеннер үрезинин сөөртүп экжеп үлээрин хандырар;

колхозтарда, совхозтарда үрезин фондуларының шын камгалалын болгаш ажаалгазын шыңгыы контрольдаарын организастаар, үрезиннерни кайыхамаан чок чарыгдаар чорукту болдурбас. Үрезинге хереглээр тараааларны базаарлап төтчеглээрлерни кеземче харыысалгазынга киирер.

Март 10-дан орай әвесте четпес үрезиннерни немей тыптынарын, ол ышкаш четпес үрезиннерни садып, чәәп алыры-биле боттарының төлээлерин Таңды, Каа-Хем, Бии-Хем районнарның колхозтарынче чоруткаш, март 15-те бүгү колхозтарны үрезин-биле хандырган турарын чеңдип алырын Барыын-Хемчик, Чөөн-Хемчик, Сүт-Хөл, Чаа-Хөл районнарның ВКП(б) райкомнарының секретарьларынга болгаш райкүүскомнарның даргаларынга дааскан.

Кышкы болгаш часкы агротехниктиг хемчеглерни колхоз, совхоз бүрүзү күүседирин, чурттуң удобрениезин, хар мөөңнеп хөртүктээрин, тарылга шөлүн дошталдырарын болгаш әрәән сугларны чогуур өйүнде ажыглаар дугайында колхозчуларның болгаш совхозтар ажылчыннарының ортузунга ажылды күштелдирерин районнарның партия, совет болгаш көдээ ажыл-агый органнарындан негээн.

Колхоз, совхоз болгаш район бүрүзү 1951 чылда тарылга планын, ол ышкаш кызыл-тастың, чаңгыс болгаш хөй чылда үнер сигеннериң, картофельдиң корнеплодтарның, силос культураларының дүжүдүүн планын ажыр күүседирин хандырарын, база суга-ттыг сиген шөлдерин улгатырып, 1951 чылда боду бүткен сиген шөлдериниң продуктулуун ийиден әвәәш әвес катап бедидерин чеңдип алырын областың көдээ ажыл-агый эргелелинге, совхозтар трестизинге, райкүүскомнарга болгаш ВКП(б) райкомнарынга дааскан.

Мооң адаанда ажылдарны март 15-ке чедир күүседири-биле областың көдээ ажыл-агый эргелелинге, совхозтар трестизинге, ВКП(б) райкомнарынга болгаш райкүүскомнарга хүлээткени болза:

1951 чылда күрүне планының көргүзүглерин ёзугаар колхозтарга, совхозтарга, МТС-терге онаалгаларны шын чедирерин хынаар, МТС-терниң, совхозтарның бүдүрүлге саң-хөө планын, база колхозтарның бүдүрүлге планын, орулга-чарылга сметазын, ол ышкаш бригадаларның, мал ажылының фермаларының бүдүрүлге онаалгаларын кылырынга активчи колхозчуларны, агрономнарны зооветажылдачыларны болгаш өске-даа көдээ ажыл-агыйның тускай эртемниглерин киириштирип тургаш, чогуур өйүнде кылырын хандырар, колхозтарга, МТС-терге бүдүрүлге планнарын кылырда бичии колхозтарның улгатыр катышканынга холбаштыр бо чылдың чазыныңдан әгелээш улуг колхозтарның артык күштүүн техникага болгаш күш-ажылдың организациязынга шын ажыглаар;

колхозтарда бүдүрүлге бригадаларын быжыглаар, оларның составын эде көрүп улгатырар, бригадаларга участок черни, ажылчын малдарны көдээ ажыл-агый машиналарын, чепсек-херекселдерин, өске-даа чугула ажыл-агый тудугларын быжыглавышаан, МТС-терниң трактор бригадалары-биле кады ажылдажыышкынын үзүктел чокка хандырар;

колхозтарда чаа организастатынган бүдүрүлге бригадаларының бригадирлеринге идепкейлиг, ол ажылды удуртуп шыдаар кижилерни шилип бадылаар;

мурнакчы колхозтарның болгаш колхозчуларның чедиишкиннеринге даянгаш, колхозтарда әргижиреп калган, куду хемчээлдиг кылыр ажыл нормазын болгаш хүш-хүн-биле ооң өртээн эде көрүп, техниканың база күш-ажылдың бүдүрүкчү деңнелинге холбаштыр улгатырар, бригадалар болгаш тус-тус культуралар аайы-биле күш-хүннериң чарыгдалын шын кылып, колхозтарга күш-ажылдың төлевирин ССРӘ-ниң Министерлер Чөвүлелиниң 1948 чылдың апрель 19-та үндүрген доктаалын ёзугаар чорударын чеңдип алыр.

1951 чылда көдээ ажыл-агый культураларын колхозтар бүрүзүнге быжыглаар, оларның ажылын үргүлчү хынаар. Колхозтарда ажылчын малдарны часкы тарылгага чогуур өйүнде белеткээрин хандырып, часкы тарылга әгелээриниң мурнунда ай хуусаадан орай әвесте аттарны дыштандырылгага болгаш күштүг чемгерилгеге тургузар, ол ышкаш часкы хову ажылдарынга ажылдаар ажылчын малдарга чогуур санныг бөдүүн чемнерни болгаш концентраттарны курлап үзер;

колхозтарда бар үрезиннериң арыглаашкынын болгаш үрезиннің үнүүшкүнүн хынаарын март 15-те чедир доозуп, үрезиннерни тарылга кондициязынга чедирер, ол ышкаш тараа белеткелиниң пунктуларындан үрезинге таарышпас тарааларны сорттуг үрезиннерге орнаарын организастаар;

чоокку хуусааның иштинде колхозтарда болгаш совхозтарда бар турар үрезинниг сигеннерни бастырарын болгаш үрезиннің хавыктарын аштаарын доозар, ол ышкаш областың колхозтарынга күрүне курлавырындан 40 центнер сигеннер үрезинин сөөртүп экжеп үлээрин хандырар;

колхозтарда, совхозтарда үрезин фондуларының шын камгалалын болгаш ажаалгазын шыңгыы контрольдаарын организастаар, үрезиннерни кайыхамаан чок чарыгдаар чорукту болдурбас. Үрезинге хереглээр тараааларны базаарлап төтчеглээрлерни кеземче харыысалгазынга киирер.

Март 10-дан орай әвесте четпес үрезиннерни немей тыптынарын, ол ышкаш четпес үрезиннерни садып, чәәп алыры-биле боттарының төлээлерин Таңды, Каа-Хем, Бии-Хем районнарның колхозтарынче чоруткаш, март 15-те бүгү колхозтарны үрезин-биле хандырган турарын чеңдип алырын Барыын-Хемчик, Чөөн-Хемчик, Сүт-Хөл, Чаа-Хөл районнарның ВКП(б) райкомнарының секретарьларынга болгаш райкүүскомнарның даргаларынга дааскан.

Кышкы болгаш часкы агротехниктиг хемчеглерни колхоз, совхоз бүрүзү күүседирин, чурттуң удобрениезин, хар мөөңнеп хөртүктээрин, тарылга шөлүн дошталдырарын болгаш әрәән сугларны чогуур өйүнде ажыглаар дугайында колхозчуларның болгаш совхозтар ажылчыннарының ортузунга ажылды күштелдирерин районнарның партия, совет болгаш көдээ ажыл-агый органнарындан негээн.

Колхоз, совхоз болгаш район бүрүзү 1951 чылда тарылга планын, ол ышкаш кызыл-тастың, чаңгыс болгаш хөй чылда үнер сигеннериң, картофельдиң корнеплодтарның, силос культураларының дүжүдүүн планын ажыр күүседирин хандырарын, база суга-ттыг сиген шөлдерин улгатырып, 1951 чылда боду бүткен сиген шөлдериниң продуктулуун ийиден әвәәш әвес катап бедидерин чеңдип алырын областың көдээ ажыл-агый эргелелинге, совхозтар трестизинге, райкүүскомнарга болгаш ВКП(б) райкомнарынга дааскан.

Мооң адаанда ажылдарны март 15-ке чедир күүседири-биле областың көдээ ажыл-агый эргелелинге, совхозтар трестизинге, ВКП(б) райкомнарынга болгаш райкүүскомнарга хүлээткени болза:

1951 чылда күрүне планының көргүзүглерин ёзугаар колхозтарга, совхозтарга, МТС-терге онаалгаларны шын чедирерин хынаар, МТС-терниң, совхозтарның бүдүрүлге саң-хөө планын, база колхозтарның бүдүрүлге планын, орулга-чарылга сметазын, ол ышкаш бригадаларның, мал ажылының фермаларының бүдүрүлге онаалгаларын кылырынга активчи колхозчуларны, агрономнарны зооветажылдачыларны болгаш өске-даа көдээ ажыл-агыйның тускай эртемниглерин киириштирип тургаш, чогуур өйүнде кылырын хандырар, колхозтарга, МТС-терге бүдүрүлге планнарын кылырда бичии колхозтарның улгатыр катышканынга холбаштыр бо чылдың чазыныңдан әгелээш улуг колхозтарның артык күштүүн техникага болгаш күш-ажылдың организациязынга шын ажыглаар;

колхозтарда бүдүрүлге бригадаларын быжыглаар, оларның составын эде көрүп улгатырар, бригадаларга участок черни, ажылчын малдарны көдээ ажыл-агый машиналарын, чепсек-херекселдерин, өске-даа чугула ажыл-агый тудугларын быжыглавышаан, МТС-терниң трактор бригадалары-биле кады ажылдажыышкынын үзүктел чокка хандырар;

колхозтарда чаа организастатынган бүдүрүлге бригадаларының бригадирлеринге идепкейлиг, ол ажылды удуртуп шыдаар кижилерни шилип бадылаар;

мурнакчы колхозтарның болгаш колхозчуларның чедиишкиннеринге даянгаш, колхозтарда әргижиреп калган, куду хемчээлдиг кылыр ажыл нормазын болгаш хүш-хүн-биле ооң өртээн эде көрүп, техниканың база күш-ажылдың бүдүрүкчү деңнелинге холбаштыр улгатырар, бригадалар болгаш тус-тус культуралар аайы-биле күш-хүннериң чарыгдалын шын кылып, колхозтарга күш-ажылдың төлевирин ССРӘ-ниң Министерлер Чөвүлелиниң 1948 чылдың апрель 19-та үндүрген доктаалын ёзугаар чорударын чеңдип алыр.

1951 чылда көдээ ажыл-агый культураларын колхозтар бүрүзүнге быжыглаар, оларның ажылын үргүлчү хынаар. Колхозтарда ажылчын малдарны часкы тарылгага чогуур өйүнде белеткээрин хандырып, часкы тарылга әгелээриниң мурнунда ай хуусаадан орай әвесте аттарны дыштандырылгага болгаш күштүг чемгерилгеге тургузар, ол ышкаш часкы хову ажылдарынга ажылдаар ажылчын малдарга чогуур санныг бөдүүн чемнерни болгаш концентраттарны курлап үзер;

колхозтарда бар үрезиннериң арыглаашкынын болгаш үрезиннің үнүүшкүнүн хынаарын март 15-те чедир доозуп, үрезиннерни тарылга кондициязынга чедирер, ол ышкаш тараа белеткелиниң пунктуларындан үрезинге таарышпас тараааларны сорттуг үрезиннерге орнаарын организастаар;

чоокку хуусааның иштинде колхозтарда болгаш совхозтарда бар турар үрезинниг сигеннерни бастырарын болгаш үрезиннің хавыктарын аштаарын доозар, ол ышкаш областың колхозтарынга күрүне курлавырындан 40 центнер сигеннер үрезинин сөөртүп экжеп үлээрин хандырар;

колхозтарда, совхозтарда үрезин фондуларының шын камгалалын болгаш ажаалгазын шыңгыы контрольдаарын организастаар, үрезиннерни кайыхамаан чок чарыгдаар чорукту болдурбас. Үрезинге хереглээр тараааларны базаарлап төтчеглээрлерни кеземче харыысалгазынга киирер.

Март 10-дан орай әвесте четпес үрезиннерни немей тыптынарын, ол ышкаш четпес үрезиннерни садып, чәәп алыры-биле боттарының төлээлерин Таңды, Каа-Хем, Бии-Хем районнарның колхозтарынче чоруткаш, март 15-те бүгү колхозтарны үрезин-биле хандырган турарын чеңдип алырын Барыын-Хемчик, Чөөн-Хемчик, Сүт-Хөл, Чаа-Хөл районнарның ВКП(б) райкомнарының секретарьларынга болгаш райкүүскомнарның даргаларынга дааскан.

Кышкы болгаш часкы агротехниктиг хемчеглерни колхоз, совхоз бүрүзү күүседирин, чурттуң удобрениезин, хар мөөңнеп хөртүктээрин, тарылга шөлүн дошталдырарын болгаш әрәән сугларны чогуур өйүнде ажыглаар дугайында колхозчуларның болгаш совхозтар ажылчыннарының ортузунга ажылды күштелдирерин районнарның партия, совет болгаш көдээ ажыл-агый органнарындан негээн.

Колхоз, совхоз болгаш район бүрүзү 1951 чылда тарылга планын, ол ышкаш кызыл-тастың, чаңгыс болгаш хөй чылда үнер сигеннериң, картофельдиң корнеплодтарның, силос культураларының дүжүдүүн планын ажыр күүседирин хандырарын, база суга-ттыг сиген шөлдерин улгатырып, 1951 чылда боду бүткен сиген шөлдериниң продуктулуун ийиден әвәәш әвес катап бедидерин чеңдип алырын областың көдээ ажыл-агый эргелелинге, совхозтар трестизинге, райкүүскомнарга болгаш ВКП(б) райкомнарынга дааскан.

Мооң адаанда ажылдарны март 15-ке чедир күүседири-биле областың көдээ ажыл-агый эргелелинге, совхозтар трестизинге, ВКП(б) райкомнарынга болгаш райкүүскомнарга хүлээткени болза:

1951 чылда күрүне планының көргүзүглерин ёзугаар колхозтарга, совхозтарга, МТС-терге онаалгаларны шын чедирерин хынаар, МТС-терниң, совхозтарның бүдүрүлге саң-хөө планын, база колхозтарның бүдүрүлге планын, орулга-чарылга сметазын, ол ышкаш бригадаларның, мал ажылының фермаларының бүдүрүлге онаалгаларын кылырынга активчи колхозчуларны, агрономнарны зооветажылдачыларны болгаш өске-даа көдээ ажыл-агыйның тускай эртемниглерин киириштирип тургаш, чогуур өйүнде кылырын хандырар, колхозтарга, МТС-терге бүдүрүлге планнарын кылырда бичии колхозтарның улгатыр катышканынга холбаштыр бо чылдың чазыныңдан әгелээш улуг колхозтарның артык күштүүн техникага болгаш күш-ажылдың организациязынга шын ажыглаар;

колхозтарда бүдүрүлге бригадаларын быжыглаар, оларның составын эде көрүп улгатырар, бригадаларга участок черни, ажылчын малдарны көдээ ажыл-агый машиналарын, чепсек-херекселдерин, өске-даа чугула ажыл-агый тудугларын быжыглавышаан, МТС-терниң трактор бригадалары-биле кады ажылдажыышкынын үзүктел чокка хандырар;

колхозтарда чаа организастатынган бүдүрүлге бригадаларының бригадирлеринге идепкейлиг, ол ажылды удуртуп шыдаар кижилерни шилип бадылаар;

мурнакчы колхозтарның болгаш колхозчуларның чедиишкиннеринге даянгаш, колхозтарда әргижиреп калган, куду хемчээлдиг кылыр ажыл нормазын болгаш хүш-хүн-биле ооң өртээн эде көрүп, техниканың база күш-ажылдың бүдүрүкчү деңнелинге холбаштыр улгатырар, бригадалар болгаш тус-тус культуралар аайы-биле күш-хүннериң чарыгдалын шын кылып, колхозтарга күш-ажылдың төлевирин ССРӘ-ниң Министерлер Чөвүлелиниң 1948 чылдың апрель 19-та үндүрген доктаалын ёзугаар чорударын чеңдип алыр.

1951 чылда көдээ ажыл-агый куль-

ПАРТИЯ АМЫДЫРАЛЫ

Партияның район конференциязының шиитпириниң изи-биле

Шиитпирни хүлээп алыры дээрге, организастыг ажылдың өгези. Кылып чорудар ажылдарны айыткан шиитпир күүселде чок хоозун артып калбазын дээш, ону амыдыралга боттандырар дээш дораанна ооң күүселдезин организастаарын болгаш шыңгыы контрольду тургузарын партия организацияларындан бистиң партиявыстың Төп Комитеди негеп турар болгаш ынчаар өөредип турар.

ВКП(б)-ниң Тожу райкому ол принципти шыңгыы сагып боттандырарынче бодунуң ажылын угландырган. Бо чылдың январьчин сөөлгү чартыында болуп эрткен партияның III район конференциязы ВКП(б)-ниң Тожу райкомунун ажылынга турган улуг четпестерни илереткен болгаш ол четпестерни узуткап, партийжи - организастыг болгаш партийжи политиктиг ажылды күштелдирерин, районнун ажыл-агый болгаш культура хөгжүлдезиниң хөрээн удуртурун экижидерин ВКП(б)-ниң райкомундан, ооң бюрозундан негээн. Конференцияның шиитпири партия райкомунуң ажыл-чорудулгазынга удуртулга болуп турар.

ВКП(б)-ниң Тожу райкому партияның район конференциязының шиитпирин күүседирде бирги ээчегде ону партияның әге организацияларының аайы-биле бүгү коммунистерге таныштырарындан әгелээн.

Конференцияның шиитпирин танышкан хуралдар ол директиваны чүгле әренгей ёзу-биле хүлээп алырының характери-биле әвес, харын партия амыдыралында четпестерни улам дидими-биле илередириниң, большевикчи чиик шүгүмчүлелдериниң болгаш бот-шүгүмчүлелдериниң, четпестерни узуткаарының оруктарын тодаргайлап айтырының аргазы-биле эрткилээн.

„Совет Тыва" колхозта партия әге организациязының коммунистери районнуң партия конференциязының шиитпирин таныжып чугаалашкаш, ол партия организациязының ажылында дыка улуг четпестерниң барын илереткеннер. Партия әге организациязы колхозту организас, ажыл-агый талазыбиле быжыглаар, колхоз бүдүрүлгезинге коммунистерниң мурнакчы ролюн бедидер сорулганы чеңдип ап шыдаваан, колхозтуң ажыл-агыйында үчёт болгаш отчёт ажылы сандараан. Колхозтуң ниитилештирген хөрөнгизинге ыят чок ёзу биле хора чедирип төтчеглээр чоруктарны коммунистер бөзин үүлгедип тургулаан. Колхоз баштаар черинің даргазы -турган коммунист Сюрюң ниити хуралдың шиитпири чокка колхозтуң хөрөнгизин кара-туразы биле өске кижилерге орнаар, садар, боду өлүрүп чиир чорукту болдуруп келген. Мал бригадири коммунист Сюрюнней база-ла колхоз малын самчыгдаар чорукка киржип турган, Сюрюнней колхозка кирерде 5 инектиг, 2 белиг тургаш, чүгле чангыс инекти колхозка салган, өскезин боду чарыгдап каапкан, партия әге организациязының секретари Балбыр биле коммунист Лузу олар колхозтуң ийи мунар ивилерин бөрүге ызырткаш, оларны хуу кижиге 2 киш, 40 даиңге саткаш, ол өлүктү колхозка киирбейн, боттары ажыглааны илерээн.

Колхозтуң мал фермаларында агитация массалыг ажыл чорувайн турар. Дыка хөй коммунистер күш хүүнүнүң мивимумун чедир ажылдаваан. Ол четпестерни өй-шаавла чай адыр хемчеглерни партия әге организациязы албаанын санал шүгүмчүлелдер көргүскен. Ол ышкаш фактылар „Май 1" колхозка турганы илерээн.

Болуп эрткилээн партия хуралдары районнуң көдээ ажыл-агый килдизиниң адрезинге чидиг шүгүмчүлелди таварыштырган. Ол килдис колхозтарны удуртулга-биле хандырбайн келген. Көдээ ажыл-агый килдизиниң специалистери колхозтарның мал фермаларынга ында хаая баргылааш, кандыг-даа практиктиг дуза көргүспейн турарлар. Бо дугайында тодаргай факт болза, районнуң кол мал эмчизи эш Галкинни „Совет Тыва" колхозтуң аарыг аскырын шинчип берип көөрүн каш катап дилеп, чалаарга ыыавайн барганы таварылга әвес.

Партия чырыышкынының системазында политөөредилгени партия райкому болгаш әге организациялар кончуг болгай удуртуп турарын партия хуралдары чидиибиле шүгүмчүлээн.

Партия райкому каадырлар айтырынга кичээнгейни салбайн келгенин, партия амыдыралының ол чугула адырын барык-ла утуп турарын эрткен хуралдар илереткен. 1950 чылда „Совет Тыва" колхозка дөрт даргалар солушкан, колхозтуң ажыл-агый эргелекчизинге беш кижи солушкан. Ол ышкаш садыг, белеткел органнарынга каадырларның агыышкынныг чоруу кончуг хөй болуп келген.

ВКП(б) райкому шиитпирлерин кончуг хөйү-биле үндүрүп, ооң күүселдезин контрольдаарын кончуг сула боттандырып келгенин партия хуралдары буруу шаап демдеглээн. Районнуң партия конференциязының шиитпирин чугаалажып эрткилээн партия хуралдарынга коммунистерниң берген шүгүмчүлелчи саналдары бүрүнү-биле шыч.

Районнуң партия конференциязының шиитпирин амыдыралга боттандырар сорулга-биле партия райкому сөөлгү үеде өлээн хемчегларни алган. Партия амыдыралының болгаш ажыл-агый, культура чырыдыышкынның адырларында өлээн каш чугула айтырыгларны бодунуң бюрозунга тургузуп чугаалашкылаан.

Сөөлгү бюроларга „школаларда өөредилге кижизидилгелиг ажылдының байдалын", „колхозтарда мал ажылының байдалын", „транспорт ажылының байдалын", „1951 чылда часкы тарылганың дугайын", „колхозтар тудуунуң дугайын" болгаш партияның чамдык әге организацияларының ажылдарының дугайында айтырыгларны чугаалажып шиитпирлээн.

Партия райкомунуң бюрозу бодунуң чорудар ажылының планын конференцияга коммунистерниң берген кол-кол саналдарын боттандырарынче угландырган.

А. НАМЗЫН,
ВКП(б) Тожу райкомунуң секретари.

Коммунистерниң берген шүгүмчүлел саналдарын боттандырар

ВКП(б)-ниң Барыын-Хемчик райкомунуң чоокта чаа болган бюрозунга райпода партия әге организациязы эрткен чылдың ноябрьде болган әге организацияның отчёттуг соңгулда хуралынга коммунистерниң берген саналдарын канчаар күүседип турарының дугайында партия әге организациязының секретари эш Сотнамның илеткелин дыннаан.

Райпо коллективинде партия әге организациязы, ооң секретари эш Сотнам отчёттуг соңгулда хуралынга коммунистерниң берген шүгүмчүлелдиг саналдарын күүсетпейн турар. Эрткен отчёттуг соңгулда хуралынга райпода партия әге организациязы план чок ажылдап турарын, коммунистерге партия даалгазын бербейн турарын, комсомол болгаш профәвилел организацияларын удуртпайн турарын болгаш райпо баштаар черинің ажылының болгаш албан черинде күш-ажылдың сагылга-чурумунуң багайын, партия хуралдары болбайн турарын болгаш садыг ажылдакчыларыбиле партия әге организациязы хандыгдаа ажыл кылбайн турарын, социалистиг чарыш болгаш полит массалыг ажылдың сулазын чидии-биле шүгүмчүлээн турган.

Партия әге организациязының секретари эш Сотнамның илеткелинден илерээни болза, отчёттуг соңгулда хуралы эрткенинден бээр барык 3 айларның дургузунда әге организацияның ажылында кандыг-даа өскерилге чок болган. Отчёттуг соңгулда хуралы эрткен соонда әге организация база-ла ажыл планы чок ажылдап, коммунистерге партия даалгазын бербейн, комсомол, профсоюз организацияларын удуртпайн турар. Райпода күш-ажылдың сагылга-чуруму, багай, садыг магазиннер, столовая соок, хирлиг, садыгжыларның талазындан хереглекчилерге эәлдек әвес чүүлдер хевээр артпышаан, партия хуралын отчёттуг соңгулда хуралының соонда 1 удаа чоруткан аттыг болган, социалистиг чарыш-даа, хана солун, көргүзүг, хүндүлел самбыралары-даа организастатынмаан.

Райпода партия организациязының ажылының багай тургустунганы-биле райпонуң ниити ажылы онза баксыраан, өре-самчыгдалдың түңү 1 миллион рубль четкен, чурттакчы чонну хереглелдиң кол-кол бараааннары-биле эки хандырбайн турар. Коммунистерниң иштинден 4 кижи партия өөредилгезиниң кандыг-даа хевиринде хаара тутунмаан. Коммунист Пименов кандыг-даа ажыл кылбайн турар. Ол ышкаш райпо баштаар черинің даргазы коммунист Даржаа, райпонуң садыг килдизиниң эргелекчизи коммунист Захаров олар багай ажылдап, эш Захаров үргүлчү арагалап, күш-ажылдың сагылга-чурумун үреп турда, партия организациязы оларның-биле эптежириниң позициязында турбушаан турар.

ВКП(б) райкомунуң бюрозу болза, райпода партия организациязы, ооң секретари эш Сотнам коммунистерниң берген шүгүмчүлелдиг саналдарын күүсетпейн турар деп санаан болгаш бир ай хуусаа иштинде партияның ажылын үндезини-биле экижидерин аңаа хүлээткен.

БИСТИҢ КОРР.

Профбөлүктер даргаларының семинары

Чоокта чаа Профэвилелдеринин область чөвүлели профбөлүктер даргаларының семинарын эртирген. Ук семинарга күрүне албан черлеринин, көдээ ажыл-агыйының болгаш үлетпүр бүдүрүлгелер ажылдакчыларының профэвилелдеринин профбөлүктер даргаларындан 30 ажыг кижи өөренген.

Семинарнын дыннакчылары: „Профессиональ эвилели — коммунизм школазы“ деп профэвилел область чөвүлелинин улуг инструктору И. П. Терскихтин, „Профэвилелиниң организас-массалыг ажылдарының дугайында“ күрүне албан черлеринин ажылдакчыларының профэвилел обкомунун даргазы Л. М. Козлованың, „Күш ажыл камгалалының дугайында“, үлетпүр бүдүрүлге ажылдакчыларының профэвилел обкомунун даргазы А. И. Первовтун, „Культура-массалыг ажылдар дугайында“, Кызылда Сталин аттыг культура бажыныныңдиректору А. П. Анучинаның болгаш оон-даа өске профэвилел ажылынга чугула холбагдалдыг айтырыглар дугайында лекцияларны дыннап эрткеннер.

Семинарнын өөредилгезинге дааранылга комбинадында профбөлүк даргазы Кускашева, аъш-чем комбинадында профбөлүк даргазы Белобородова, авторотада профбөлүк даргазы Пушкин, облкүүскомнун гаражында профбөлүк даргазы Мурашко болгаш оон-даа өске чамдык эштер эки демдектерни алганнар.

Профэвилелдеринин үлетпүр бүдүрүлгелерде, күрүне албан черлеринде болгаш көдээ ажыл-агый организацияларында комитеттер даргаларының семинарын профэвилелдеринин область чөвүлели март айда организастап эргирер деп турар.

Эки ажылдыг организация

Таңды районнуң Бай-Хаак чеди чыл школазында профэвилел организациязы эткен отчёттуг үе дургузунда эки ажылдаан.

Профэвилелдиң комитеди отчёттуг үениң иштинде 22 хуралдарны кылган. Ол хуралдарга кижизидилгениң болгаш ажыл-агыйының, хандырылганың, культураның эң чугула амыдыралчы айтырыгларын чугаалажып тургулаан.

Коллективтиң ажылчын, албан-хаакчыттарының бүдүрүлге хуралдарын 11 катап чоруткан. Профэвилел хежигүнүнге 11 кижини хүлээп алган. Коммунист эш И. Жданов местком даргазы хүлээлгезин бүгү профэвилел кежигүнериниң болгаш партия организациязының мурнунга эки күүсеткен.

Г. КЫЗЫЛ-ООЛ.

Күш-ажылдың чурумун быжыглаар

Барыын-Хемчик районнуң кижи эмнелгезинде профес организациязының чоокта чаа болуп эрткен хуралынга коллективте күш-ажылдың чурумун чугаалашкан.

Хуралдың киржикчилериниң санал, шүүмүүлелдеринден илерээни болза, коллективте күш-ажылдың чурумун быжыглавайн турар. Ажылдакчыларның ажылга хээп, чоруп турарының демдеглелин кылбайн турган. Бухгалтер эш Алдын-оол ону негевейн турган. Профэвилел организациязы бүдүрүлге хуралын чорутпайн турган.

Ооң ужурунда коллектив иштинде шүгүмчүлел болгаш бот-шүгүмчүлел кончуг кызыы болуп, өг-бүле, өң-талаа тыртар үүлдер бар болуп турган. Коллективте партия профэвилел, организацияларының хана солуну үнмейн келген. Ооң ужурунда күш-ажылдың чурумун сагывас, прогул кылыр чорук үргүлчү болуп турган. Хурал болза, ол ышкаш өске-даа бар турган четпестерни илередип, ону узуткаарынга улуг ужур-дузалыг болуп эрткен.

Н. НОРБУ.

Ие-чаш дугайында сагыш салыышкынны кошкатпас

Барыын-Хемчик район Совединиң көүүсеткчи комитединиң чанында хөй уругларлыг иелерге дузаламчы тыпсыр килдис болгаш суму Советтери, 1950 чылдың дургузунда хөй уругларны төрээн болгаш кижизиткен 1.140 иелерге 1.597 муң рубльдиң күрүне дузаламчызын тывыскан. Хөй уругларлыг иелерни илередип, оларга күрүне дузаламчызын тыпсыр талазы-биле Кызыл-Тайга суму Соведи (даргазы эш Дамбө), Шекпээр суму Соведи (даргазы эш Дарый-оол), Аянгаты суму Соведи (Советтиң секретари эш Серен) эки ажылдап турар.

Район иштинде 10 ажыг иелер «Маадыр-ие» атты алган болгаш 40 ажыг иелер «Иениң алдары» орденнер-биле, 100 ажыг иелер «Иениң медали» деп медальдер-биле шаңнатканнар. Ооң-биле кады чамдык суму Советтери хөй уругларлыг иелерни илередип, оларга күрүне дузаламчызын чөп тыпсыр дугайында хошкак ажылдап турар. Чижээ, Ак суму Соведи (даргазы эш Соскур-оол) сумуда 140 ажыг иелерге тыпсыр дузаламчыларны четче тывыспайн турар.

Районда хөй уругларлыг иелерге күрүне дузаламчызы тыпсыр килдистен, суму Советтеринден хөй уругларлыг иелерни чогуур өйүнде илередип, оларның алыр ужурлуг дузаламчызын саадал чок тыпсырынче кичээнгейин улгатырары чугула.

Совет Эвилелинин хоорайларында

Сталинград область Волго-Доннуң суг оруунуң каналының орнунга, мурнунда ээн-куруг хову турган, ам ында тудугжуларга чаа, чараш-чаагай суурлар өзүп үнген.

Чурукта: тудугжуларның суурларының бирээзинде ортумак школа тудуу.

Чуруу А. Маклецовтуу. СЭТА-ның пресслишези.

Аныяк колхозтарда удуртулганы экижидер

ВКП(б)-ниң Чаа-Хөл райкомундан болгаш райсовет күүскомундан аныяк колхозтарның организас-тургузуун быжыдар, ажылын экижидер хемчеглерни кошкак удуртуп турар. Ооң уламындан чамдык колхозтарның ажылы амгы негелдеден ыракта хожудаашкынныг болбушаан.

Ажылды экижидери чүгле удуртукчуну чаартыры-биле болдунмас, ооң-биле кады хүн бүрүнүң боттуг башталгазын чоруткан турар ужурлуг. Каадырны кижизидер, ажылынга мергежидер айтырыг Чаа-Хөл район организацияларында соңгаар салдынган туруп турар. Бо дугайын «Тиилелге» колхозтан көрүп болур.

Чаңгыс 1950 чылда безин ол колхозтуң даргазындан 4, хову ажылының бригадиринден 4, санакчызындан 3, мал бригадиринден 4, склад эргелекчизинден 2, тудуг бригадиринден 3, шупту 17 кижи халашкан. Ынчаарга ажылда четпестер хевээр арткан.

Колхоз 1950 чылда 20 тудуг кылыр планындан чүгле 2 бажыңны ажыглалда киирген, бо чылдың часкы тарылгазынга ам-даа 25 тонна үрезин четпес, машина чепсек септелгези ам-даа эгелевээн. Ол ышкаш колхоз бо чылын чурталганың 14 бажыңнарын тударын планнаан хирезинде, ыяш белеткээринге таарымчалыг үе эртип турда чаңгыс-даа чудук безин кезип албаан.

Бо талазы-биле колхозтуң даргазы эш Чигден, партия организациязының секретарьлери эштер Доржу, Күске, олар багай ажылдап турар. Шиитпириниң күүселдези дээш демиселди ажыл-ишке холбашкан большевикчи удуртулга-биле күштелдирери чугулё.

М. МААДЫР-ООЛ.

Фронтуга өлгеннериң өг-бүлезинге белек

Таңды районнуң төвү Бай-Хаак суурунуң чурттакчылары Совет Армиянын болгаш Шериг-Далай Флодунуң 33 чыл оюн таварыштыр өг-бүлериниң эр ээлери Ада-чурттуң Улуг дайынының фронтуларынга мөчээн өг бүлелиглерге хадунманың белээн чыылдырган.

Чоннуң белээн фронтучулар уруглары школачылар алган. Чижээ, Чувашевтуң школачы уруглары: бир ботинка, бир дүктен аргып кылган платье, ийи эш аргыглыг херээжен уктар, үш метр пос, бир кышкы пальто катышкаш 718 рубльдиң белээн алганнар.

Фронтучу Волховтуң өг-бүлези бир эш ботинка, 12 метр сатин, 3 килограмм хөвен, бүрүн херекселдиг изиг-демир, ийи шанак оттулар ыяшты алганнар. Икочниковтуң уругларын чүвүр, ботинка идик болгаш оттулар ыяш үүлдери биле хандырган. Ынчангаш фронтуга мөчээн дайынчыларның өг-бүлезинге шупту 5200 ажыг рубльдиң янзы-бүрү бараанналыг белектерин тывыскан.

Белек алган фронтучулар өг-бүлелери ылаңгыя мөчээн фронтучулар уруглары—школачылар чоннуң улуг сагыш човаашкыны биле бүргетиргенинге өөрүшкүзүн сеткилдин ханыызындан илередип, школага чүгле кончуг эки өөренирин болгаш коммунизм тургузуушкунунга идепкейлиг киржирин хүлээнип турарлар.

С. ТУШКОВ.

Ажылчы чоннуң негелде хомудалдарын чогуур өйүнде харыылаар

Ажылчы чоннарның негелде хомудалдарын, оларның хереглелин кончуг кичээнгейлиг көөр чорук совет эргечагырганың органы бүрүзүнүң эң чугула сорулгаларының бирээзи болур ужурлуг. Ажылчы чоннарның депутаттар Советтеринге бюрократизм тургуспас, совет ажылдакчы бүрүзү чоннуң албанында турар мен деп чүвени утуп болбас херек. Ажылчы кижи бүрүзү бодунуң кандыг бир сонуургаан айтырыының харыызын Совет органнарындан чогуур өйүнде „дорту-биле алыр ужурлуг. Совет албан черлеринге ажылчы чоннардан кээп турар хөй чагаалар бистиң совет органнарыыстың халбак масса ажылчы чоннарга чоогун көргүзүп турары ол.

Районнар Советтериниң күүскомнары болгаш совет албан чер бүрүзүнге хомудал билдириишкин үчёдунуң дептери турар, аңаа хомудакчының фамилиязын, ооң хомудалының допчу утказын болгаш хомудалды кайнаар чоруткаңын ыяавыла бижээн турар. Ажылчы чоннарның негелде хомудалының күүселдези хыналдалыг турар болгаш негелде хомудал бүрүзү харыы чок чыъдып каап болбас.

Ындыг-даа болза, бо талазы-биле ажыл чамдык чер-чер Советтеринде болгаш албан организация черлеринде ынчаар тургустунмаан. Чөөн-Хемчик райкүүскому чоннуң негелде хомудалдарын кичээнгейлиг көрүп, ооң харыызын чогуур өйүнде бээр дугайында облкүүскомнуң айтыышкыннарын күүсетпейн келгени чоокта чаа болган хыналдадан илерээн. Райкүүскомнуң удуртукчулары ол ажылды херекке албайн, негелде хомудалдарның күүселдезин сонуургавайн турганнар. Райкүүскомга кээп турган он-он чагаа хомудалдар учёт чок болгаш ону кым-даа көрбейн турган.

1950—1951 чылдарда кирген билдириишкиннерниң чээрбизи көрдүнмээн болгаш 13 билдириишкиннер читкилээн, азы кайнаар-даа чоруткулааны билдинмес болган. МЧАЭ-ден шын эвес үндүрткен дугайында хамааты Кара-Сал Айыжының хомудалын райкүүском боду көрбейн, кандыг-даа демдеглел чокка Чадаана суму Совединче чорудупкан. Мал эмнелгезиниң кол эмчизи эш Шуваловтуң багай ажылының дугайында хамааты Назынның билдириишкининиң дугайында кандыг-даа хемчег алдынмаан, харын, «эш Назынның билдириишкинин хынап көөр» — деп бюрократсыг резолюция бижээш районнуң көдээ ажыл-агый килдизинче чорудуп каан, ында база-ла хемчег алдынмайн арткан.

Райкүүскомга келген кижилерни хүлээп алырының хүннери болгаш шактары доктаатынмаан. Ажылчы чоннарның негелде хомудалдарын килдистерде болгаш сумулар Советтеринде канчаар көрүп турарын райкүүском хынавайн турар.

Ажылчы чоннарның негелде хомудалдарын көөр дугайында ажылды үндезини-биле экижидер дугайында райкүүском даргазы эш Доржулдайга облкүүском тодаргай айтыышкынны берген.

Ажылчы чоннарның негелде хомудалдарын көөр айтырыг областың чамдык килдистеринде болгаш албан организацияларында база багай тургустунгулаан. Ылаңгыя «Тыва тудуг» трестизиниң эргелекчизи эш Чаадаев ажылчыннарның негелде хомудалынче кичээнгейин салбайн турар. Тудуг трестизиниң ажылчыны Е. А. Якименко аңаа материалдыг дуза көргүзер дугайында облкүүскомга дилег киирген. Ийи дугаар группаның инвалиди хамааты Якименкога ыяш бээр дугайында эш Чаадаевке 1950 чылдың декабрь 22-де айтыышкын берген турбужа, ол Якименко ыяшты чүгле 1951 чылдың февральде алган. Тудуг трестизинде кирип турар негелде хомудалдарның бүрүкээшкини болгаш оларның күүселдезинің дугайында хыналдазы чок.

Ажылчы чоннарның негелде хомудалдарының дугайында алган хемчеглериниң харыылары областың кадык камгалал килдизинден, областың коммунал ажыл-агый черлеринден чогуур өйүнде келбейн турар.

Чоннуң негелде хомудалдарын херекке албас бюрократсыг чоруктарны совет органнарга тургуспас болгаш бо талазы-биле чер-чер Советтериниң үргүлчүнүң комиссиялары улуг рольдуг болур ужурлуг.

А. ТУРКОВА.

Самчыгдакчыларны харыысалгаже

Улуг-Хем районда «Шанчыг» колхоз 1949 чылда организастатынган. Ол колхоз тургустунгандан бээр дыка хөй орулга киирип ап турган. Ол орулгаларның кайнаар чарыгдатынганы билдинмейн турар.

Колхозтуң даргазы эш Дажыкпан, санакчызы эш Намчыл-оол, ферма эргелекчзии эш Суңгаров мал бригадири эш Кызыл-оол олар колхозчуларның күш-ажылы-биле киирип алган эт-хөреңгизин, акша мөңгүнүн боттарының хуузунда ажыглалынга киирип турганы тодаргай болуп турар. Колхозтуң удуртур ажылдакчылары көдээ ажыл-агый артелиниң Уставын үреп турганын районнуң көдээ ажыл-агый килдизи кандыг-даа хемчег албаан.

Үстүнде айыткан кижилер колхозка кирген өреге бүрүзүнден 20—40 рубльдиң киреринің датывырын, фермадан кирген 7000 рубльди болгаш 900 баш хойдан кыргаан дүктүң өртээ база колхозтуң үрезининге кежигүннерниң киирген тарааларының чамдыызын боттарынга хереглээнин бүгү колхозчулар билир. Мал бригадазының бригадири эш Кызыл-оол ээ-харыысалга чогу-биле бир бүдүрүкчү буганы, бир эң эки ажылчын аътты чидирген.

Колхозчу өнчү-хөреңгини боттарының кара туразы-биле чарыгдап, оорлап турар Дажыкпан, Намчыл-оол, Суңгаров, Кызыл-оол оларны районнуң организациялары дарый хынап көргеш, чогуур хемчегни көргүзери негетинип турар.

Д. ДОНГАК.

Ленинизм—чаа делегейниң тугу

(„Быжыг тайбың дээш, улус демократиязы дээш!“ деп солуннуң арыннарындан)

„Быжыг тайбын дээш, улус демократиязы дээш!“ деп солуннуң өөлчеглиг дугаары үнген. Ленинниң мөчээн хүнүнден бээр 27 чыл болганынга тураскааткан „Ленинизм—бүгү делегейниң коммунистиг шимчээшкининиң тугу“ деп мурнуку үүлүвде ленинизмниң пролетариатка, бүгү делегейниң коммунистиг шимчээшкининге канчаар-даа аажок улуг ужур-дузазын демдеглеп бижип турар. Марксизмниң чогаадыкчы угаан-бодалын өдербишаан, Ленин бүгү кол айтыыларның талазы-биле марксизмни сайзыраткан болгаш байыткан. Ленинизмниң дайынчы угаан-бодалы буржуазияның агентилери—II Интернационалдың баштыңнары-биле болгаш өске-даа оппортунистер-биле демиселге большевиктерниң күзел-соруун каннап быжыктырган. Ленинизм болза, бодунуң өртем ёзузу-биле үндезилетинген теориязы-биле, бодунуң ханымерген стратегиязы-биле, бодунуң өөлдек тактиказы-биле күштүг. Сөөлгү он чылдарның болуушкунварыы Ленинниң түңнелдерин, ооң өтүр көөр чоруун бүрүнү-биле шынзыктырган.

„Ленинизмниң тиилетирбес күжү чүдел дээрге, бүгү чурттарның үлетпүрчин аңгызынга бир дөмей өргежок чугула болуп турар соң ханы интернационалчы өөредии болуп турарында болур. Ленинизмниң тиилетирбес күжү чүүден тургустунгавыл дээрге, амгы үениң өң-не чугула айтырыгларының харыызын ленинизмден тып ап турар өң не дидим болгаш эң не эрес маадырлыг демиселчилериниң—пролетар революсчуларының угаан-бодалын бодунче хандыдып алганында болур“ деп мурнуку үүлде чугаалап турар.

Солуннуң „В. И. Ленинниң мөчээн хүнүнден бээр 27 чыл болганының мурнуу чартыында“ деп эгелиг үүлүвде В. И. Ленинниң мөчээн хүнүнден бээр 27 чыл болганын канчаар демдеглеп эртирип турарының дугайында янзы-бүрү чуттардан кээп турар медээлерни парлап турар.

Солуннуң ийи дугаар арнының шуптузунда Италияның коммунистиг партиязының 1951 чылдың январь 21-де 30 чыл болган оюнга тураскааткан үүлдерни бижээн.

Италияның компартиязы социалистиг партиядан тускайланып чардынгаш, марксизм-ленинизмниң позициязынга бажыы-биле турупалган коммунистиг фракциязан 1921 чылдың январь 21-де Ливорнога болган конгрезинге тургустунган.

Италияның коммунистиг партиязының чингине секретариниң оралакчызы **Пьетро Секьяның** «Үлетпүрчин аңгының партиязының алдарлыг оруу» деп үүлүвде бижип турары болза: «Италияның коммунистиг партиязын тургузарынга болгаш ону хөгжүдеринге ол хире улуу-биле киришкен бүгү делегейниң пролетариадының улуг баштыңчылары—Ленин биле Сталинның дугайын бодавайн тургаш, ол хүннү—1921 чылдың январьнин 21-ни сактып болбас. Ленин болза, итали пролетариатка болгаш оон авангардынга өдерип чоруур ужурлуг оруун айтып берген, реформистерге, чулчурукчуларга...удур... үлетпүрчин аңгының болгаш ооң партиязының чаңгыс эви дээш камхайыра чок демиселди чорудар дугайында биске дузалаан. Ленин биле Сталинның чагыгларын өдербишаан, Антонио Грамши биле Пальмиро Тольяттинин удуртулгазы-биле Италияның коммунистиг партиязы идеология, политика болгаш организас талазы-биле сайзыраан, ол партия болза, үлетпүрчин аңгының дайынчы авангарды, итали улустуң партиязы апарган. 1921 чылда кыш-ла муң кежигүн пропагандистерниң кызыы бөлүүнден Италияның коммунистиг партиязы 30 чылдың иштинде үлетпүрчин аңгының болгаш Италияның ажылчы чоннуңун өң не күштүг партиязы болу берген, ынчаарга бодунуң дайынчы мергежилиниң, бодунуң кежигүннериниң саъдар-халдавырының болгаш идепкейжизиниң галазы-биле чуртта эн-не күштуг партия болуру маргылдаа чок“.

Реакцияга удур, немец болгаш америк империалистерге удур үлетпүрчин аңгының, итали улустуң эргеажыы дээш, Италияның коммунистиг партиязының чорудуп турган маадырлыг демиселинин допчулалын автор берип турар. Италияның коммунистиг партиязы 20 чыл иштинде ханы чажыт байдалга турган. Ындыг болза-даа, истеп-сүрер, кадыг-дошкун өлүрүкчү-даа чоруктар ооң хүрээленин саңдаратпаан, ооң кадыгбыжыг болгаш туруштуг чоруун сыпшыдаваан. Чажыт байдалдан үнгеш, компартия болза,—тарзачывының болгаш интеллигенцияның эн дээре кезиин бодунче тыртып ап турар үлетпүрчин аңгының улуг, массалыг партиязы, Италияны хостаар болгаш чаартып тургузар дээш үлетпүрчиннерниң болгаш ажылчы чоннарның калбак массаларын удуртуруунга бүгү күштерлиг болгаш бүгү аргаларлыг партия болур ол сорулганы бодунга салган. Италияның коммунистиг партиязы ам бо үеде бодунуң хүрээленинде 2.112.595 партия кежигүннерлиг апарган, Италияның коммунистиг аныяктарының Федерациязының кежигүнү—463.894 кижи болуп турар. Италияның коммунистиг партиязының саълдар-халдавыры эконом, социал болгаш культура амыдыралының бүгү-ле адырларында, ылаңгыя үлетпүрүүн болгаш көдээ ажылагыйының бүдүрүлгелериниң улуг-улуг төптеринде массалыг демократтыг организацияларда тарап нептереп турар.

Италияның коммунистиг партиязының чингине секретариниң оралакчызы Луиджи Лонганың „Тайбың дээш демиселге улустуң бажында“ деп үүлүвде итали реакциялыг идегеттерге болгаш оларның даштыкы ээлеринге удур компартиянын бодунуң туруп келген 30 чылының дургузунда чорудуп келген кадыг болгаш шынгыы, эптеш чок демиселинин дугайын бижип турар.

Авторнуң бижип турары болза: „Италияның амгы чагырыкчыларының политиктиг шугумун Муссолининиң үезиндеги ышкаш империализм боттандырып турар, ону ам үүлде немец фашизминиң орнунга америк империализм деп адап турар“. Ооң ужурунда америк империализм болгаш ооң маршаллчаан итали чалчалары бо хүн Италияда болгаш бүгү делегейниң кырында тайбыңга кыжавып турарлар. Ынчангаш Италияның компартиязы үлетпүрчин аңгыны болгаш ажылчы чонну сырый катыштырбышаан, тайбың дээш, хамаарышпас чорук болгаш хосталга дээш амыр-дыш чокка демисежип турар“.

Авторнуң түңнеп бижип турары болза: „Бодунун чаңчылынга шынчы бүзүрелдиг Италияның коммунистиг партиязы болза, тиилелгени эчизинге чедиргиже чедир, оларны демиселге, тайбынны, итали улустуң хосталгазын болгаш амыр-чаагай турар чоруун камгалаарынга, улустарның аразында, хамыктың мурнунда Совет Эвилелинин болгаш улус демократиязының чурттарының улустары биле, Кыдаттын, Кореяның болгаш Вьетнамның улустары-биле, империализмниң дарлалындан болгаш колонийжи кулданыышкындан хостаары дээш, бодунуң хостуг болгаш националдың хамаарышпас чоруу дээш демиселди чорудуп турар бүгү ле кижилер-биле аразында эп-найыралды камгалзарынга моон-даа соңгаар аппарып шыдаар“.

Италияның коммунистиг партиязының удуртулгазының кежигүнү Эдорардо Дъонфрионун „Пролетар интернационализмниң тугунуң адаа биле“ деп үүлүвде Италияның компартиязындан үлетпүрчин шимчээшкининиң чаңгыс эви дээш, реформизмге, барынын оппортунистерге болгаш центристерге удур канчаар демисежип келгенин болгаш демисежип турарын айтып турар.

АКШ-тың коммунистиг партиязының национал комитединиң секретари **Гэс Холлдун** АКШ-тын компартиязының XV съездизинге кылган „Америк улус тайбың болгаш демократтыг хосталгалар дээш демисежип турар“ деп илеткелди солуннуң үш дугаар арнында кысказы-биле парлап турар.

АКШ-тың коммунистиг партиязының XIV съездизи болганындан бээр ийи чартык чыл эрткен үе болза, партияның төөгүзүнге эң не шуурганныг үе болган. Ол болза, „Уолл-Стриттиң ажык-кончаага болгаш дайында булгашкак монополистериниң талазындан кадыгдошкун болгаш кижи дүрзүзүвес агрессиязының чылдары болган“ деп автор бижип турар. „Ооң биле кады ол чыл болза, америк улустуң тайбыны, демократияны болгаш экономнуг эргелерни камгалаарынга демиселиниң чылдары хамыктың мурнунда үлетпүрчин ангының, негр улустуң, ядыы фермечилериниң, албан-хаакчыттарның болгаш интеллигенцияның демиселиниң чылдары болган“.

Гэс Холлдун айтып турары болза, америк империализм „дайынга белеткелден болгаш дайын дугайында чугаалардан Кореяның, Кыдаттын, Вьетнамның, Инди-Кыдаттын болгаш Филиппиннерниң улустарынга удур боо-чепсектиг ажык агрессияже кирген. Ам бо үеде Барыын Европада дайынның хопнүүлдериниң элээн шынгыы болгаш айылдыг болгу дег чаа одаан“ тургузуп турар. „Экономиканы дайынның байдалынга киирерин“ калчаалыы-биле дүргедедип турар, чуртка „кадыг-дошкун болгаш ажык фашиссырак диктатураны“ тургузарынга дузалап турар тодаргай хемчеглерни боттандырып турар. Бо бүгү чоруктар болза, бодунга тварышкан берге байдалды боданып турар болгаш ол байдалдан уштунар арганы дилеп турар америк улус массаларның иштинге күштүг хөделиишкинни болдурган.

Амгы америк империализм болза, бүгү делегей реакциязының болгаш фашизмниң кол ыдалакчызы, империалистиг агрессчи лагерьниң чагырыкчызы болгаш делегейниң чаа дайынының кыпсыкчызы болур.

Реакцияның чылдарының дургузунда хоойлудан дашкаар деп чарлаар чүткүлдер турза-даа, партия үүлде турып турар эвес, харын ол улам хөгжүп турар болгаш улус массаларның иштинге улуг саълдар-халдавырны тып ап турар деп чүвени АКШ-тың компартиязының XV съездизи тодаргай көргүскен. Оон ынай бижип турары болза: „Бис дөрт чылдың мурнунда турганынга бодаарга дыка канналып, быжыккан бис. Шуут согуушкуннардан ойгалаарынга өөренип ал-

(Уланчызы дөрт дугаар арында).

Эш И. В. Сталинның „Правданың“ корреспондентизи-биле беседазын даштыкыда бижип турары

КЫДАТ УЛУС РЕСПУБЛИКАЗЫ

ПЕКИН. Национал чаартылганың демократтыг эвилелиниң доктаамал комитединиң кежигүнү Чжан Кан-бо И. В. Сталинның «Правданың» корреспондентизи-биле беседазынга хамаарыштыр чүүл бижээн. Ону «Гуанминжибао» солун парлаан.

Бүгү-ниити тайбыңны кым шынчы камгалап турарыл, чаа дайынче белеткелди кым чорудуп турарыл, чөптүг чорукту кым деткип турарыл, агрессияны кым боттандырып турарыл база боттарының чурттарының улустарын кымнар мегелеп турарыл, бүгү кижи төрелгетенниң эрге-ажыктарының чаагай чоруу дээш кым ажылдап турарыл, монополистерге хирлиг-бужар кончаа хандырып бээринче кым чүткүп турарыл дээрзин И. В. Сталинның медеглелинден тодаргай билип болур деп ол чүүлде чугаалап турар.

И. В. Сталинның бирги харыызынга хамаарыштыр чүүлдүң авторунуң айтып турары болза: «ССРЭ бодунуң күштерин хамааты үлетпүрнү хөгжүдеринче салып турар. Совет Эвилелинде суггарылга системаларының тудуушкунунуң канчаар-даа аажок улуг планы күүсетинип турар болгаш өртек чиигелдезиниң политиказы чорутунуп турар, ооң ужурундан Совет улустуң амыдырал деннели өрүлеп турар дээрзин фактылар, ылаңгыя экономика эртеми көргүзүп турар».

Чүүлдүң түннелинде бижип турары болза, тайбыңның лагериниң болгаш дайынның лагериниң күштери хүннүңне солчуп турарлар. Тайбыңның лагериниң күш-күчүзү улгадып турар, а ынчаарга дайынның күштери улам-на кошкап турар. Ынчалза-даа тайбыңны манаваас, а тайбың дээш демисежир херек. Тайбыңга ынакшылдыг бүгү кижилер бо бергеделдиг үеде боттарының серемчилелин ийи катап улгатырып, улам сырый катыжар дээш шыңгыы демиселди чорудар дээн.

БОЛГАРИЯ

СОФИЯ. Эш И. В. Сталинның «Правданың» корреспондентизи-биле беседазын парлалгага тайылбырлаарын үргүлчүлеп турар. «Изрев» солун «Дайын чайлаш чок эвес» деп эгелиг чүүлүнге бижээни болза: америк империалистер герман болгаш япон милитаризмни катап тургузуп, Гитлерниң эвилелчизи — фашист Франкога дузалап, франкочу Испанияны соңгу-атлантик пактызынга киирип алырын белеткеп турарлар. Олар Титонуң гестапочуларының дугайында онза сагыш салыышкынны чорудуп турарлар. Ынчалза-даа улустар тайбың дээш күштүү-биле демисежип турарлар. Эш И. В. Сталин «Правданың» корреспондентизи-биле беседазынга «бир эвес улустар тайбыңны камгалаарының хөрээн боттарының холунга алыр болгаш ону туюлунга чедир камгалаар болза, тайбың камгалатынган болгаш быжыккан турар» деп медеглээн. Тайбың камгалалының хөрээн делегейниң улустары улам-на шиитпирлии-биле боттарының холунга ап турарының дугайын тайбың дээш демиселдиң улуг хемчээлдиг болуп калбарганының фактызы чугаалап турар.

Түннелинге солуннуң бижээни болза, Сталинның сөстери тайбың талалакчыларының шимчээшкининиң чаа көдүрлүүшкүнүн хайныктырган. Дайынны көөр хөңнү чок болгаш тайбыңга ынак улустар боттарының күштерин улам-на катыштырып, тайбың камгалалының демиселин күштелдирерлер.

ВЬЕТНАМНЫҢ ДЕМОКРАТТЫГ РЕСПУБЛИКАЗЫ

ПЕКИН. Синьхуа агентилелиниң дыңнатканы-биле алырга, И. В. Сталинның медеглели тайбың дээш шимчээшкинни күштелдирериниң оруу-биле дайынны болдурбазының аргазын тодаргай айтып турар болгаш тайбың дээш демиселге бүгү делегейниң улустарының бүзүрелин база шиитпирлиин ол улам-на быжыткан дээрзин «Вьетнамның үнү» деп радио дамчыткан. Генералиссимус И. В. Сталинның «Правданың» корреспондентизиниң айтырыгларынга харыыларын тайылбырлавышаан, «Вьетнамның үнүнүң» айтып турары болза, амгы бүгү-делегей байдалы мурнунда туруп турган байдалга дөмейлежип турар, чүге дээрге, империалистер коргунчуг өлүржүүшкүнче кижи төрелгетенни киир тыртарын белеткевишаан, тайбыңга ынакшылдыг улустарны нүгүлдеп, база оларны агрессорлар деп адап турарлар-дыр. Ынчалза-даа амгы бүгү-делегей байдалы мурнундагызындан ылгалып турар, чүге дээрге, реакционерлерниң чаа дайынны өскүдерин моондактап турар шиитпирлиг фактор болур тайбың талалакчыларының шимчээшкини калбарып, быжып турар.

Вьетнамның улузу тайбыңны камгалап алыры дээш демисежирин улуг алдар кылдыр санап турар деп «Вьетнамның үнү» айыткан.

ЯПОНИЯ

ПРАГА. Телепресс агентилелиниң Токиода корреспондентизиниң дыңнатканын ёзугаар алырга, эш И. В. Сталинның «Правданың» корреспондентизи-биле беседазынга холбаштыр япон ажылчы-тараачын партия медеглел үндүрген, ында чугаалап турары болза:

«Совет Эвилели кандыг-даа агрессчи сорулгалар салбайн турар. Корей айтырыын тайбың шиитпирлээрин, база катышкан, хамаарышпас Кореяны тургузуп болурун Совет Эвилели айтып турар.»

Парламентиниң хежигүнү коммунист Кароку Осокаваның айытканы болза, эш И. В. Сталинның медеглели дээрге, «Совет Эвилелиниң тургустунганының баштайгы хүннеринден бээр чорудуп келген тайбың политиказының чаа шынзыктырыышкыны болур. Бүгү делегей айтырыгларын тайбың шиитпирлээринче Совет Эвилелиниң чүткүлүнүң дугайын, база тайбыңның хөрээнин тиилелгезинге ооң быжыг бүзүрелиниң дугайын ол медеглел чугаалап турар» (СЭТА).

Кореяда болуушкуннар

Улустуң армиязының Кол командылалының дыңнадыы

ПХЕНЬЯН. Кореяның улус-демократтыг республиказының Улустуң армиязының Кол командылалының февраль 24-те дамчыткан медээзинде чугаалап турары болза, Улустуң армиязының кезектери-биле кыдат эки-турачылар фронтунуң бүгү участоктарынга дайынчы операцияларын үргүлчүлээннер.

* * *

ПХЕНЬЯН. Кореяның улус-демократтыг республиказының Улустуң армиязының Кол командылалының февраль 25-те медээлээни болза:

Төп фронтунуң Пхенчхан (Хейсио) районда тулчуп турар Улустуң армиязының кезектери дайынга согуушкуннарны таварыштырып турар. Ол угланыышкынга болган тулчуушкуннарга Улустуң армиязының кезектери дайынның 890 кижизин чок кылган болгаш балыглаан, база 80 ажыг солдаттарны болгаш офицерлерни тудуп алган. Дараазында шериг чепсээ эжелетинген: янзы-бүрү боолар 7, пулемёттар 34, а ол ышкаш дыка хөй шериг техниказы болгаш оок-чепсек эжелетинген.

Ам үеде Сеул уунда фронтунуң туштус участоктарында тулчуушкуннар ол черлеринге ужур-дузалыг чоруп турар.

Февральдың 24-те Улустуң армиязының кезектери дайынның 2 самолёттарын аңдара аткан.

Дайынның тыылында хөделип чоруп турар партизан отрядтары февральдың 16-да дайынның шериг кезээнче хепхенертен халдааш, аңаа дайынның 560 ажыг солдаттарын болгаш офицерлерин чок кылган болгаш тудуп алган.

* * *

ПХЕНЬЯН. Кореяның улус-демократтыг республиказының Улустуң армиязының февраль 26-да медээзинде чугаалап турары болза:

Кореяның Улустуң армиязы-биле кыдат эки-турачылар 1951 чылдың январь 25-тен февраль 25-ке чедир бир айның дургузунда америк болгаш лисынманчы шериглерге мооң дараазында чидириглерни таварыштырган:

Лисынманчы 8 дугаар дивизияны чылча шапкан болгаш лисынманчы 3, 5, 7, 9, дугаар дивизияларның, база америк 2 болгаш 7 дугаар дивизияларның кезектеринге чидириглерни таварыштырган. Дайынның солдаттарының болгаш офицерлериниң 9.800-зүн чок кылган болгаш балыглаан, 12.393-жү тутурган. Дайынның 441 солдаттар болгаш офицерлери эки туразы-биле тутуруп дүжүп берген, ынчангаш дайынның 22.634 солдаттары болгаш офицерлери чылча шаптырган, балыглаткан, тутурган болгаш эки-тура-биле дүжүп тутурган.

Ол-ла үениң дургузунда мооң адаанда шериг чепсээ эжелетинип алдынган: янзы-бүрү боолар 234, танкалар 24, автомашиналар 280 ажыг, аар пулемёттар 96, чиик пулемёттар 36, танкага удур боолар 26, радио туруштары 20 ажыг, а ол ышкаш дыка хөй өске-даа шериг чепсээ болгаш оок-чепсек, идик-хеп аймаа бар.

Ол-ла үениң дургузунда Улустуң армиязының кезектери болгаш кыдат эки-турачыларның отрядтары дайынның 90 самолёдун аңдара аткан, 3 корабльди сугже дүлген, 22 танкалар болгаш 50 ажыг автомашиналар чылча шаптырган.

(СЭТА).

Дайындан хоозураан Пхеньяннның чурттакчыларынга дузаламчы

ПХЕНЬЯН. Америк эжелекчилер Пхеньянга 38.000 ажыг бажыңнарны үрегдээн болгаш мун-мун тайбың чурттакчылар оран бажың, идик-хеп болгаш аъш-чем үүлү чок артканнар. Хоорайның улус комитеди бомбалаашкыннарның когаралын чидириниң улуг ажылын чорудуп турар. Хоорайның кварталдар бүрүзүнде дайындан ядарап хоозураанларга дузалаарының комиссияларын организастаан болгаш магазиннерни, медицина пунктуларын ажыткылаан.

Чоокта чаа хоорайның улус комитеди бомбалаашкыннардан ядарап-когараан өг-бүлелерге 30 тонна ристи берген болгаш пхеньянчыларга 100 мун метр хөвең-саазындан кылган пөстерни үлээринче кирипкен.

(СЭТА).

Тайбың камгалалының Берлинде митингизи

БЕРЛИН. Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң кежигүннериниң киржилгези-биле тайбың дээш демиселчидериниң немец комитединиң организастааны митингге киржири-биле үш муң ажыг берлинчилер Берлинде байырлал өзүзүлгеге каастап шимээн Фридрихштадт-Паластаның бажыңынга хоорайның бүгү секторларындан чыглып келгеннер.

Тайбың дээш демиселдериниң немец комитединиң даргазы профессор Фридрих чыглып келгеннерге байыр чедирбишаан, Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң сессиязы бүгү делегейге тайбыңның хөрээнге улуг салыышкынны киирериниң дугайында бүзүрелин илереткен.

Ооң сөөлүнде Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң оралакчы даргазы Пьетро Нени, Ив Фарж (Франция), А. Корнейчук (ССРЭ), Джонс (Англия), дээрги Херет-Менге (Барыын Германия) олар чүве чугаалааннар.

Фридрихштадт-Паластага болган митинги болза, Берлинниң чурттакчы чонунуң тайбыңга болгаш немец проблемаларны тайбың арга-биле шиитпирлээринге тура соруунуң көргүзүүшкүнү болган.

(СЭТА).

„Дейли Уоркер“ солуннуң 21 чыл оюнуң дугайында Лондонга митинги

ЛОНДОН. Англияның коммунистиг партиязының органы «Дейли Уоркер» солуннуң 21 чыл болган оюнуң дугайын демдеглээн митингге он муң хире кижи Лондонга чыылган.

Великобританияның коммунистиг партиязының чиңгине секретари Гарри Поллит митингге чүве чугаалааш, «Правданың» корреспондентизи-биле И. В. Сталинның беседазын хөй-хөй недельдерниң дургузунда Великобританияның фабрикаларынга, шахталарынга болгаш пароходтар турар черлерге таныжып чугаалажыр апаар деп медеглээн. Тайбың дээш демисежип турар делегейниң улустары эш Сталинның политиктиг тодаргай медеглели-биле сагыш сеткили сергеп турар.

Олурушканнарның диңмиттиг адыш часкаашкынының адаа-биле Гарри Поллит Совет Эвилели тайбыңче чүткүп турар деп демдеглээн. Орус улус бодунуң ханы-биле Великобританияны Гитлерниң халдаашкынындан тынын алган болгаш Совет Эвилелиниң дузаламчызы англи улуска мурнуку хевээр амыдырал талазы-биле чугула херектиг деп Поллит медеглээн.

Совет Эвилели баштап турар бүгү делегейде тайбыңның күүлүг күжү дайын хыпсыкчыларының лагеринге үргүлчү удур туруп келген деп Поллит чугаалаан. Бир эвес англи улус бо бүгүнү медереп билген болза, тайбың дээш демиселдиң чорудулгазынга шиитпирлии-биле халдамыр көргүзер күштерни тыпкан турар ийик. Великобританияның коммунистиг партиязы «Социализмче Британияның оруу» деп бодунуң чаа программазынга англи улустуң мурнунда туруп турар сорулгаларын тодаргай илередип көргүскен. Англи улусту тайбыңче болгаш чечектелиишкинче экзеп болур, улустуң ёзулуг чазаан тургузар орукту англи улуска бо программа айтып берип турар. Шак ындыг чазак Соңгу—атлантик болгаш брюссель пакталарындан ойталап болур ийик.

Ол чазак Британияның шериг чажыттарын Катышкан Штаттарга илередип берип турар дугайында Черчилльди болгаш Эттлини судза киирген турар ийик (диңмиттиг адыш часкаашкыны). Ындыг чазак Совет Эвилелинге эпнайыралдың холун сунар ийик. Ол чазак Великобританияның хамаарышпас быжыг чоруун болгаш хамаарышпас эргезин камгалаан турар ийик. Ол чазак Британ империязының дарлатырган улустары эрге-чагырганы боду башкарар болгаш хамаарышпас чорукту чеңдип алырынга дузалаар ийик.

Кореяда болуп турар чорук төөгүнүнүң арыннарында бужар бъаг кара демдек болур деп Поллит уламчылап чугаалаан. Корей болгаш малай улустар боттарының тускай хамаарышпазын чеңдип алыр дээш кандыг-даа өлүмчидимге таваржырындан кортпайн турары, Великобританияга шаанда чоргаарланып турган улустар, ам оларның чурту бүгү делегейде эң-не араатанзыг болгаш чазый АКШ-тың чалчазы болу бергени дыка баңк чоруктуң биреэзи болуп турар.

Кентерберийск хүрээниң улуг ламазы Хьюлетт Джонсон И. В. Сталинның беседазының дугайында «Правда» солунга ооң чоруткан медеглелин номчуп дыңнаткан. Великобританияның эр, херээжен кижи бүрүзү И. В. Сталинның харыыларын дыка хичээнгейлиг номчуур болгаш боттарынга тускай түннелди кылырлар деп Хьюлетт Джонсон идегелди илередирге база катап диңмиттиг адыш часкаашкыннары үнүп турган.

Катышкан Штаттарда бо үедеги корум-чурумнуң дайынзырак чоруун Джонсон илереткен. Катышкан Штаттар делегейде эң-не бай чурт бис диңжип мактанып турда, оларның чурту-нуң чонунуң чартык кезээ аштап турар деп Джонсон чугаалаан. Он-он миллион америк хамаатылар олар чүгле кара кештиг дээш боттарының эргелериниден казытырганнар. Христиан цивилизациязы деп адаар чуртта Мартинсвиллдан буруу чок чеди негрлерни оларның кажан-даа кылып көрбээн херек талазы-биле буруудаткаш, электри стулунга шаажылап өлүрген.

«Дейли Уоркер» солуннуң редактору Джон Кэмпбэлл чуртту Катышкан Штаттарга садып турар лейбористиг баштыңчыларның өскерликчи чоруун чылча-шаап илереткен. «Дейли Уоркер» солуннуң сорулгазы болза, дайын кыпсыкчыларының меге аргаларын илередиринде, Кореядан англи шериглерни үндүрерин, Кыдатты Катышкан Нациялар Организациязынга киирериниде база бүгү делегейге быжыг тайбыңны чеңдип алырында болуп турар деп чугаалаан. «Дейли Уоркер» америк хоп-меге чоруктарны илередир болгаш Совет Эвилелинге удур дайынны үндүрер сорулга-биле чорудуп турар Германияның болгаш Японияның чепсегленишкининге база-ла удурланыр.

Митингиниң киржиччилери солунга фонду кылдыр 1.550 фунт стерлингилерни (акшаны) чыгган.

(СЭТА).

Лейбористиг чазактың даштыкы политиказынга удур Англияда удурланыышкыннар

ЛОНДОН. «Дейли Уоркер» солуннуң дыңнадып турары болза, муниципальдиг чөвүлелдиң кежигүнү болгаш лейбористиг партияның Хинорда организациязының ажылдакчызы (Дерби графствозу) Лилли ол черниң солун редакциязынга чагаазында лейбористиг чазактың даштыкы политиказынга бодузуң таарышпазын илергейлээн.

Ол Соңгу-атлантик пактазын чидиг шүүмчүлээн болгаш Совет Эвилелиниң-биле найыралче кыйгырган. Лиллиниң бижээни болза: «Россияны өскээр көрүп турар сагыш бодалды болгаш антисоветтиг суртаалдарны соксадыр болгаш бис хамыктың мурнунда бисте бөгай артыышкыннардан хосталып чарылган, Россия-биле чугаалажыышкын кылырына бүгү үндезинни тып шыдаарыстары, идегээр мен» деп чугаалаан.

Хинорда лейбористиг партияның организациязының ажылдакчызы Буттуң бижээни болза, ооң бодун болгаш өскедаа хөй лейбористерни, Великобританияның америк империалистер-биле чоокшулашканы дүвүреткен.

Буттуң бижээни болза, «америк шериг-агаар күштери чүге Великобританияда турарыл? Англияда февраль 2-де ийи дугаар улуг бөлүк америк солдаттар чүге келгенил? Ол болза, Кыдатта азы Россияда кайгап чиктигзинер чорукту тургузуп турар эвес чүве бе? Бүгү делегейге тайбыңны хамгалаарынга шупту чүвени бис кылыр бис» деп чугаалаан.

(СЭТА).

Малайяда байдап

НЬЮ-ЙОРК. Январь айда Мурнуу-Чөөн Азияда Англияның чиигине комиссары Макдональд Рангунда парлалга төлөөлекчилери-биле беседазынга Малайяда англи шериглер Малайяның улустун-хосталга армиязынга удур демиселге кандыг-даа тиилелге чеңдип шыдавас деп билинген Бүгү чурттуң девискээриниң 75 хуузу херек кырында Малайяның улустун-хосталга армиязының хыналдазының адаанда туруп турар болгаш ол армияны чурттуң чону деткип турар деп чүвени база-ла билинген.

„Малайя кампаниязының“ буступ дүшкен дугайында бодунуң бүгү хорадаашкынын англи империалистер тайбын чурттакчы чонунуң кырынга чүдүрүп тургар. Англи колонизаторлар эрге чагыргалар-биле „кады ажылдажылга кылбаны“ дээш чурттакчы чонга штрафтар одаап, чурттакчылыг черлерни чок кылып, ынчаарга чурттакчыларны хоругдал лагерьлеринче киир сывырып турар.

Чоокта чаа Сингапурдан „Нью-Йорк геральд трибюн“ солуннуң корреспондентизиниң дыңнатканы болза, 1500 кижи чурттакчылыг Джандарам деревнязы (Селангор княжествозу) „24 шак иштинде Малайянын чуруундан читкен“ чүге дээрге, англи эрге-чагыргалар „ол черниң чурттакчыларын партизаннарга дузаламчы көргүзүп, деткип турар деп чүвеге каразынган“.

Англи солдаттар деревняның чурттакчыларынче халдаашкын кылган, 1500 кижини тудуп хоругдаан, чурттакчыларның малын болгаш хууда өнчү хөрөнгизин хавырып алгаштын, ооң соонда саткылапканнар. Англи колонизаторлар тудуп хоругдааннарны Кзуанфтуң хоругдал лагеринче киир октаан.

Ассошиэйтед Пресс агентилелиниң Сингапурдан дамчыткан дыңнадыында чугаалап турары болза, англи эрге-чагыргалар улустун-хосталга армиязының болгаш партизаннарның дайынчы чорудулгаларының дугайында медээ билип алыксааш, ындыг медээлерни берген кижилерни „шаннаар“ деп чурттакчы чонга сүмелеп турар. Ындыг болза-даа, улустун-хосталга армиязының болгаш партизаннарның дайылдажып турар районнарының чоогунда туруп турар деревняларның чурттакчылары англи колонизаторларга кандыг бир медээ тып бээринден чүгле ойталап турар эвес, харын партизаннарга идепкейлиг дузалажып турар.

(СЭТА)

Ленинизм—чаа делегейниң тугу

(„Быжыг тайбың дээш, улус демократиязы дээш“! деп солуннуң арыннарындан).

(Төнчүзү. Эгези 3 дугаар арында).

Шуут согуушкуннэрдан ойталаарынга өөренип алган бис. Шаап-халдаарының болгаш камгаланырының уран аргаларынга өөревип алган бис. Эң-не ажыктыг болур чүүлдү чедирип болгу дег черге согуушкунну таварыштырарынга өөревип алган бис. Бо бүгүнүн түннелинде бодувустун күштеривиске идегеп бүзүрээр чорукту шингээдип алган болгаш болур деп турар шылгалдаларга эвээш чайгылыышкыннар-биле ужугажыр болгаш удур согуушкунну таварыштырып болур бис дээрзин билип турар бис“.

Илеткелиниң түннелинде чаа хевирлиг партия болур АКШ-тың компартиязын идея болгаш организас талазы-биле быжыдар дээш демиселди бүгү хемчеглер-биле күштелдиреринче, партияның хүрээлеңинге дайынныарның агентилелинден кандыг-даа арга-биле шыдып кире бээрин болдургбас дугайында серемчилелди амыр-дыш чок бедидериве, партия органнарының ажылывга шүгүмчүлелди калбартырынче, четпестерни чайладырын чеңдип алырынче болгаш партияны чайгылыш чокка быжыдарынче съездиниң төлөөлерин Гэс Холл кыйгырган.

Болгарияның Коммунистиг партиязының Политбюрозунуң кежигүнү Райко Дамяновтуң „Социализм оруунда Болгарияның улус республиказының чаа тиилелгезинче“ деп чүүлүнде демократтыг Болгарияның ажыл-агый фронтузунга 1950 чылдың иштинде чеңдип алган чаа-чаа чедиишкиннериниң дугайын чугаалап турар. Үлетпүр бүдүрүлгезиниң талазы-биле улус ажыл-агыйынын планын 100,3 хууга күүсеткен, 1950 чылда үлетпүр бүдүрүлгезиниң деннели беш чылдың планы-биле бо чылын баш удур көрдүнген деннелинден 42,2 хуу ашкан. 1950 чылда автосептелгевиң ийи заводтарын, өтернит кылыр электримашина тудуунун болгаш еске-даа заводтарны ажыглалга киргеп. Социалистиг чарыш, шалыпчы чорук, чогаадыкчы ажыл калбарган. чаа делгереэшкинни алган. Компартиянын шын, чөп политиказының ачызында 1950 чыл болза, көдээ ажыл-агыйның хөгжүлдезинге эргилденин чылы, ядыыларның болгаш ортумактарның чер ажыл-агыйының күш-ажылчы кооперативтеринге массалыы-биле кирип турганының чылы болган.

Авторнуң айтып турары болза, беш чыл планы-биле баш удур көрдүнген үлетпүр бүдүрүлгезиниң деннелин 1951 чылда-ла барык чеңдип аптар деп турар. Күрүне үлетпүр бүдүрүлгезиниң талазы-биле беш чылды үш чылда күүсеткен турар, ынчаарга тус-тус адырлар болгаш бараанныарның хевириниң талазы-биле план үш чылдан эвээш үениң иштинде күүсетине бээр.

Душко Новаковтун „Титонун бөлүүнүн политиказы Югославияда аш-чуттуң чылдагаану“ деп чүүлүн солун парлап турар. Ында чугаалап турары болза: Ындыг ашчутту Югославияның ажылчы чоннары кажан-даа чурттап эртирип көрбээн, ол ам чурттуң хоорайларын болгаш суурларын хоозурадып турар, ажылчы чоннуң шуут амыдыралынга айыылды чедирип турар. Америк империализмге чуртту политика, экономика, шериг талазы-биле бүрүн чагыртканын чажырар дээш шериг дайын белеткелдерин холбаштыр ол аш-чуттуу Титонун дээрбечи бөлүү сагыштыы-биле кара-өжегээр болдурып турар. Югославияның ажылчы чоннарынга, ылаңгыя тараачын ядыыларынга Титонун фашиссырак бөлүүнүн чедирип турар өлүмүүг байдалының дугайын айтып турар дыка хөй чижектерни автор ковчуг тодаргайы-биле көргүзүп турар.

Бир эвес Титонун бөлүү эргечагыргага хевээр а тып каар чүве болза, Югославияның ажылчы чоннары олар оон-даа артык коргунчуг перспективаларны манаар ужурлуглар деп автор айтып турар. Олар ону база билип турарлар. Улустун шимчээшкининиң хөгжүлдезин өлүрүкчү-даа, мегечи-даа чоруктар доктаадып шыдавас. Югославияның ажылчы чоннары Титонун чыгап турар оруунче барбас деп чүвеге кандыг-даа дадагалзаа турбас. Фашистерниң бөлүү, шивишкиннер болгаш өлүрүкчүлер чер кырындан сывыртып кагдырыптарлар. Югославия хостуг улустарның өг-бүлезинге бодунун орнун эжелээр болгаш оларның дузаламчызы-биле балыгларны экиртип, чаа амыдыралдың тудуушкунунче кириптерлер.

Солуннуң „Партия амыдыралы“ деп эгелиг арнында парлатынган чүүлдерде Германияның Социалистиг чангыс-эптиг партиязының Берлин организациязының сорулгазы“ деп чүүлүн, партияның телеграммаларының дугайында информацияны болгаш Венгрияның ажылчы чон партиязының ТК-ның секретари Иштван Дешештин Венгрияның ажылчы чон партиязының ТК-ның органы „Партэпитеш“ („Партия тургузуу деп сеткүүлдүң дугайында“ (библиографтыг чүүлүн парлап үндүргүлээн. „Иранда тайбың талалакчыларының шимчээшкини“ деп Ирандан келген чагааны, „Политиктиг чүүлдер“—деп аттыг эгеде Ян Маректин „Аденауэр бажын ковайтып келген“, „Хосталганың дайзыны“ деп Эйзенхауэрвин Европаны кезип чоруп турарынга холбаштыр чүүлүн солунда база парлап үндүрген.

Харыысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл Щетинкин кудумчузу, бажың 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харыысалгалыг редакторнуң 3—62; харыысалгалыг редакторнуң оралакчызының, партия амыдыралының, культура болгаш амыдырал, литература болгаш уран-чүүл килдистериниң —3—88; харыысалгалыг секретарьниң—3—68; пропаганда болгаш агитация, көдээ ажыл-агый, иштики информация, үлетпүр болгаш транспорт, чагаа килдистериниң, бухгалтерияның -3—65.

Облкүүсомнуң типографиязы

Б00613